

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
Majandusteaduskond
Majandusanalüüsi ja rahanduse instituut

Kärolin Lättemaa

ROOTSI PANKADE TEGEVUSE PANUS SDG-DE TÄITMISSE

Bakalaureusetöö
Õppekava TABB02/17, peaeriala ärirahandus

Juhendaja: Laivi Laidroo, PhD

Tallinn 2022

Deklareerin, et olen koostanud bakalaureusetöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 8 669 sõna sissejuhatusesest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Kärolin Lättemaa

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 1858286TABB

Üliõpilase e-posti aadress: kalatt@taltech.ee

Juhendaja: Laivi Laidroo, PhD:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaasjuhendaja:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE.....	4
SISSEJUHATUS.....	5
1. JÄTKUSUUTLIKKUS PANKADE TEGEVUSES.....	7
1.1. Jätkusuutliku arengu eesmärgid.....	7
1.2. Pankade sotsiaalne vastutustundlikkus	8
1.3. Sotsiaalse vastutustundlikkuse initsiatiivid	11
1.4. Sotsiaalse vastutustundlikkuse alane aruandlus.....	14
1.5. Pankade sotsiaalne vastutustundlikkus varasemates uuringutes.....	16
2. ANDMED JA METOODIKA	19
2.1. Andmed.....	19
2.2. Metoodika.....	20
3. PANKADE JÄTKUSUUTLIKKUSE RAPORTITE ANALÜÜS.....	22
3.1. SDG-de kajastamine raportites	22
3.2. Jätkusuutlikkuse mõõdikud	25
3.3. Pankade panuse SDG-de täitmisse panustamise muutused 2017-2019.....	30
3.4. Tulemuste arutelu ja järeldused	32
KOKKUVÕTE	36
SUMMARY.....	38
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	40
LISAD.....	44
Lisa 1. Hinnangud SDG-de kajastamisele pankade jätkusuutlikkuse raportites 2017-2019 pankade lõikes	45
Lisa 2. SDG-de mõõdikute esitamine jätkusuutlikkuse raportites 2017-2019 pankade lõikes	46
Lisa 3. Lihtlitsents	47

LÜHIKOKKUVÕTE

Varasema analüüsi kohaselt Rootsi pangad järgivad võrreldes mitmete teiste riikidega jätkusuutlikku arengu eesmärke (edaspidi SDG-sid) suhteliselt vähem. Seni ei ole täpsemalt uuritud, mil määral Rootsi panga panustavad SDG-de saavutamisse ning millised on selles viimastel aastatel toimunud muutused. Töö eesmärgiks on hinnata Rootsi pankade tegevuse panust SDGde täitmisel perioodil 2017-2019. Analüüsis kasutati viie Rootsi panga (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken, SBAB Bank, Skandinaviska Enskilda Banken ja Swedbank) 2017-2019.a. jätkusuutlikkuse raporteid. Raportite analüüsimiseks kasutati sisuanalüüsi meetodit ning hinnati informatsiooni esitamist erinevate SDG-de kohta ning selles aja jooksul toimunud muutusi. Samuti selgitati välja, milliseid mõõdikuid SDG-de saavutatuse hindamiseks kasutatakse.

Analüüs näitas, et kõige rohkem panustavad pangad Rootsi pangad kliimamuutuste, soolise võrdõiguslikkuse, kaasava ja säästva majandusarengu ning tööhõive ja kaasavate ühiskondade SDG-desse. Pankade panus SDG-desse on ebaühtlane ning osade SDG-de kohta raportites info täielikult puudub nagu näiteks toidu, merenduse ja elurikkusega seotud SDG-d. Viiest uuritavast pangast kolm panustavad SDG-desse rohkem Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken ja Swedbank. Seega Rootsi pankade puhul suuremad pangad panustavad SDG-desse rohkem. Pankade raportites on kasutusel jätkusuutlikkuse mõõdikud 10 SDG kohta. Aastatel 2017-2019 ei ole toimunud suuri muutuseid Rootsi pankade poolt SDG-desse panustamise osas. Mõnevõrra on SDG-sse panustamine kasvanud, kusjuures ühegi panga puhul ei ole SDG-desse panustamine vähenenud. SDG-desse panustamine on rohkem kasvanud nende SDG-de puhul, millesse 2017.a. panustati vähem.

Võtmesõnad: jätkusuutlikkus, SDG, pangandus, sotsiaalne vastutustundlikkus

SISSEJUHATUS

Seoses globaalsete probleemide, nagu kliimasoojenemine, ülerahvastus või suur riikidevaheline sissetulekute ebavõrdsus, teravnemisega, on üha olulisemaks ühiskonna jätkusuutlik areng, mis suudaks tagada tulevaste põlvkondade heaolu. Üha enam on hakatud mõistma, et jätkusuutlik areng vajab süsteemset lähenemist ning tegutsemist paljudes valdkondades (Barbier, & Burgess 2017). Selle taustal on muutunud oluliseks ÜRO poolt defineeritud globaalsete jätkusuutlikkuse eesmärkide (*sustainable development goals*, edaspidi SDG-de) tagamine, sh vaesuse vähendamine, sotsiaalse kaasatuse suurendamine ning keskkonnasäästlikkus, on saavutatavad vaid paljude organisatsioonide ja ühiskonnasektorite koostöös (United Nations 2015).

Iga organisatsioon ja majandussektor saab anda oma panuse jätkusuutliku arengu saavutamisse, sealhulgas ka pangandussektor, millel on tugev mõju jätkusuutlikkuse arengule. Pangad on ühiskonnas olulised ressursside jaotavad ja seega mõjutab pankade tegevus kuivõrd ressursse kasutatakse jätkusuutlikkuse eesmärgil (Aracil *et al.* 2021). Pankade otsustest sõltub, millised organisatsioonid ja projektid saavad rahastust ning sellest tulenevalt on pankadel võimalik mõjutada jätkusuutlikku arengut, eelistades rahastamisel jätkusuutlikkuse põhimõtteid järgivaid organisatsioone (Cosma *et al.* 2020). Pankade panus jätkusuutlikkuse on aga tõenäoliselt suurem, kui pangad teadlikult jätkusuutlikkuse põhimõtteid järgivad, seega on oluline teada, milliseid eesmärke pangad jätkusuutlikkuse osas seavad ning kuidas nad jätkusuutlikkuse põhimõtete järgimist hindavad.

Käesolevas töös uuritakse Rootsi pankade panust jätkusuutlikkusse. Rootsi pankasid uuritakse põhjusel, et Rootsit peetakse jätkusuutliku arengu valdkonnas väga edumeelseks ning seda tuuakse sageli eeskujuks. Tegemist on majanduslikult kõrgelt arenenud riigiga, milles hinnatakse kõrgelt keskkonnasäästlikkust ja sotsiaalseid väärtuseid (Isaksson & Rosvall 2020). Rootsi pankade valimine uurimisobjektiks on aktuaalne ka Eesti pangandussektori vaatenurgast. Kuivõrd kaks suurimat Eestis tegutsevat pankat on Rootsi pangad (Swedbank, SEB), mis järgivad samu jätkusuutlikkuse põhimõtteid erinevates riikides, siis mõjutab Rootsi pankade tegevus säästva

arengu osas ka Eestit. Nimetatud kahe panga turuosa Eestis hoiuste mahu järgi on 43% ja 22%, seega kokku 65% (Finantsinspeksioon 2021, 6).

Töö uurimisprobleem seisneb selles, et Cosma *al.* (2020) analüüsi kohaselt Rootsi pangad järgivad võrreldes mitmete teiste riikidega jätkusuutlikku arengu eesmärke suhteliselt vähem. See on üllatav arvestades Rootsi üldist eesrindlikkust jätkusuutlikkuse osas. Seni ei ole täpsemalt uuritud, mil määral Rootsi pangad panustavad SGD-de saavutamisse ning millised on selles viimastel aastatel toimunud muutused.

Töö eesmärgiks on hinnata Rootsi pankade tegevuse panust SGDde täitmisel perioodil 2017-2019.

Uurimisküsimused:

1. Milliste SGD-de täitmist Rootsi pangad enim järgivad?
2. Kuidas on ajas muutunud Rootsi pankade panus SGD-de täitmisel?

Uurimuse fookuses on viis Rootsi panka (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken, SBAB Bank, Skandinaviska Enskilda Banken ja Swedbank). Analüüsitakse nende 2017-2019.a. jätkusuutlikkuse raporteid SGD-sse panustamise osas 2017-2019.a. kohta. Analüüsiks kasutatakse sisuanalüüsil põhinevat meetodikat.

Töö koosneb kolmest peatükist. Esimene peatükk annab ülevaate teoreetilistest ja empiirilistest lähtealustest, milles käsitletakse ettevõtte sotsiaalset vastutustundlikkust: selle olemust ja aluspõhimõtteid. Samuti selgitatakse erinevaid sotsiaalse vastutustundlikkuse teooriaid ning seostatakse sotsiaalne vastutustundlikkuse ja organisatsiooni panus SGD-de saavutamisse. Töös käsitletakse ka varasemaid uuringuid pankade sotsiaalse vastutustundlikkuse kohta. Sealjuures keskendutakse uuringutele, mis on tehtud pankade poolt GRI raamistiku järgimise osas. Töö teises peatükis kirjeldatakse uuringus rakendatavaid andmeid ja uurimismetoodikat. Raportite põhjal kogutakse andmed selle kohta kui võrd pangad järgivad oma tegevuses SGD-sid. Töö kolmas peatükk sisaldab empiirilist analüüsi Rootsi pankade poolt SGDde täitmisel panustamise kohta. Analüüs jaguneb neljaks osaks: SGDde järgimine eesmärkide lõikes, SGD-de kohta kasutatavad mõõdikud, SGD-de täitmisel muutused ajas ning järeldused.

1. JÄTKUSUUTLIKKUS PANKADE TEGEVUSES

Alljärgnevas käsitletakse jätkusuutliku arengu eesmärke, pankade sotsiaalset vastutustundlikkust, sotsiaalse vastutustundlikkuse alast aruandlust ning antakse ülevaade varasematest uuringutes pankade sotsiaalse vastutustundlikkuse kohta. Peatükk jaguneb neljaks alapeatükiks.

1.1. Jätkusuutliku arengu eesmärgid

2015.a. püstitas ÜRO jätkusuutliku arengu tippkohtumisel 17 jätkusuutliku arengu eesmärki (SDG-d – *sustainable development goals*) aastaks 2030. Need eesmärgid hõlmavad vaesuse ja ebavõrdse kohtlemise vähendamist, säästlikku arengut ja kliimamuutuste takistamist. Eesmärkide seadmise juures on märgitud, et järgmised 15 aastat on kriitilised inimkonna ja planeedi Maa jaoks. Jätkusuutliku arengu eesmärkidega soovitakse kaotada vaesus ja nälg ning tagada kõigile inimväärne elu ja tervislik keskkond. Rõhutatakse, et on vaja peatada planeedi seisukorra halvenemine, et seda saaksid kasutada ka tulevased põlvkonnad. Samuti soovitakse kõikidele inimestele rahulduspakkuvat elu ning majandusliku, sotsiaalse ja tehnoloogilise arengu toimumist kooskõlas loodusega. Eesmärgiks on seatud rahumeelsete ühiskondade areng ja soodustada kaasavate ühiskondade arengut, kus inimesed ei peaks tundma hirmu vägivalda eest. Märgitakse, et rahu on jätkusuutliku arengu jaoks hädavajalik. (United Nations 2015) Jätkusuutliku arengu eesmärkide püstitamist peetakse riikide poolt ühise kohustuse võitmiseks inimkonna tuleviku kindlustamise nimel. Tegemist on ülemaailmse poliitilise kokkuleppega, millega on määratletud kõige tähtsamad riigiüleised eesmärgid jätkusuutliku arengu osas. (Bexell, Jönsson, 2017, 26)

SDG-d on omavahel seotud ja integreeritud, seega on vajalik nendesse panustamine ülemaailmselt, et saavutada parem maailm ja parem elu kõigi inimeste jaoks (United Nations 2015). SDG-de eesmärkide süsteemi võib pidada süsteemseks lähenemiseks jätkusuutlikule arengule ning Barbier ja Burgess (2017, 8) selgitavad, kuidas kõik SDG-d on seotud kas majandusliku, keskkondliku või sotsiaalse süsteemiga (Tabel 1). Kui ühiskonna areng toimub SDG-sid samaaegselt arvesse võttes, siis see tähendab, et võetakse arvesse erinevate süsteemide tasakaalu. Ilma SDG-ta võib aga areng

toimuda tasakaalustamatult, kus üks süsteem areneb teise arvelt nagu majandusareng koos samaaegse keskkonnaseisundi halvenemise või sotsiaalprobleemide süvenemisega.

Tabel 1. SDG-de seosed majandusliku, keskkondliku ja sotsiaalse süsteemiga

Majanduslik süsteem	Keskkondlik süsteem	Sotsiaalne süsteem
SDG 1 Vaesus SDG 2 Nälg SDG 3 Tervis ja heaolu SDG 6 Puhas vesi SDG 7 Energia SDG 8 Töökohad ja majanduskasv SDG 9 Tööstus, innovatsioon ja taristu	SDG 11 Linnad ja kogukonnad SDG 12 Tarbimine ja tootmine SDG 13 Kliima SDG 14 Elu vees SDG 15 Elu maismaal	SDG 4 Haridus SDG 5 Sooline võrdõigluslikkus SDG 10 Ebavõrdsus SDG 16 Rahu, õiglus ja institutsioonid SDG 17 Partnerlus

Allikas: Barbier ja Burgess (2017, 8)

SDG-del on 169 alameesmärki. Alameesmärgid on spetsiifilisemad ja mitmed nendest on kvantitatiivselt väljendatud. Näiteks on seatud eesmärgiks aastaks 2030 kaotada äärmuslik vaesus kõikjal ja kõikide inimeste jaoks, mis tähendab, et selleks ajaks ei tohiks olla maailmas inimesi, kes saavad kulutada vähem kui 1,25 dollarit päevas. (United Nations 2015).

SDG-de saavutamise juures on oluline roll organisatsioonidel, sealjuures mitte üksnes valitsusasutustel vaid ka eraettevõtetel. Eriti suureks võib pidada rahvusvaheliste korporatsioonide tegevuse mõju SDG-de saavutamisse, kuivõrd suurimate korporatsioonide aastased tulud on suuremad kui osade riikide SKP-d ning samuti on nende tegevusel tugevad mõjud maailma ökosüsteemile (Szennay *et al.* 2019, 106). Seoses sellega on oluline, kuivõrd ettevõtted peavad oluliseks panustamist SDG-desse ning kuivõrd nad seavad oma tegevuses SDG-sid toetavaid eesmärgid. Ettevõtete panus SDG-de saavutamisse on käsitletav sotsiaalsel vastutustundlikkusena, mida käsitletakse alapeatükis 1.2 ning SDG-de saavutamiseks on oluline, et ettevõtted peaksid sotsiaalse vastutustundlikkuse alast aruandlust, mida käsitleb alapeatükk 1.3.

1.2. Pankade sotsiaalne vastutustundlikkus

Waddock (2004, 10) käsitletuse järgi on ettevõtte sotsiaalne vastutustundlikkus ehk CSR (*corporate social responsibility*) „ettevõtte strateegiate ja praktikate hulka, mida arendatakse, et suhelda ja luua suhteid erinevate sidusgruppide ja looduskeskkonnaga.“ Sarkar ja Searcy (2016, 1433) on uurides 110 varasemat CSR definitsiooni ja tuvastanud selle põhjal 6 CSR dimensiooni töötanud

välja omapoolse CSR definitsiooni: „CSR tähendab, et ettevõtted peavad eelkõige eeldama, et nende vastutus ei piirdu üksnes majandusliku vastutustega ja ettevõtted peavad oma vastutustega ületama seaduslikku miinimumi viisil, et nad on eetilised kõigis oma tegevustes ja et nad võtavad arvesse oma tegevuse mõju sidusgruppidele, panustades samaaegselt ülemaailmsesse jätkusuutlikkusse.“

CSR hõlmab ettevõtte mitmesuguseid tegevusi, mis on suunatud sotsiaalsete ja keskkonnaalaste probleemide lahendamisele. Seega sotsiaalselt vastutustundlik olemiseks peab ettevõtte rakendama mitmeid initsiatiive – sotsiaalselt vastutustundlik olemiseks ei piisa vaid ühest tegevusest ühes valdkonnas. (Lindren & Swaen 2010, 3) Seega vaatamata sellele, et CSR tähendab sotsiaalset vastutustundlikkust, ei piirdu CSR vaid ettevõtte tegevuse sotsiaalsete aspektidega (Cho *et al.* 2019; 346).

Dudovskiy (2014) eristab CSR nelja tasandit:

1. Majanduslik vastutus. Vastutus pakkuda tooteid ja teenuseid turule vastavalt ühiskonna ootustele, et teenida kasumit.
2. Seaduslik vastutus. Ettevõtted peavad tegutsema seaduse raamides.
3. Eetiline vastutus. Ettevõtted peavad käituma vastavalt ühiskonna ootusele ja järgima ka põhimõtteid, mis ei ole seaduses sätestatud.
4. Kaalutluslik vastutus. Filantroopsed tegevused, mis ühiskond ettevõtelt tingimata ei oota, kuid mis saavad ühiskonna heakskiidu ja loovad ettevõttest positiivse kuvandi.

Melé (2008) märgib, et CSR olemust saab selgitada nelja tüüpi teooriatega:

1. sotsiaalse toimetuleku teooriad,
2. omanike rikkuse teooria,
3. sidusgruppide teooria,
4. korporatiivse kodakondsuse teooria.

Sotsiaalse toimetuleku (*social performance*) teooriad rõhutavad, et ettevõttel on lisaks kasumi teenimisele kohustus lahendada ühiskondlikke probleeme. Seda põhjendatakse esiteks asjaoluga, et osa ühiskondlike probleemide on ettevõtete poolt põhjustatud, ja teiseks sellega, et ettevõtetel on ühiskonnas suur võim ja võimuga peab kaasnema vastutus. (Wood 1991, 694-695) Selle teoreetilise käsitluse kohaselt on CSR ettevõtete moraalne ja eetiline kohustus ning CSR-i ei seostata ettevõttepoolsete kasudega. (Wood 1991, 694-695)

Omanike rikkuse teooria kohaselt on ettevõtte tegevuse eesmärgiks ettevõtte omanike rikkuse suurendamine, kas siis läbi neile kuuluva osaluse väärtuse tõstmise või omanikele ettevõttest väljamaksete tegemise läbi. Ettevõtete juhtimisotsuseid tuleb langetada selliselt, et need tagaksid võimalikult suure omanike rikkuse. (Lazonick & O'sullivan, 2000, 28). Selle käsitluse kohaselt peaksid ettevõtted tegelema CSR-ga vaid siis, kui sellel on ettevõttele konkreetne majanduslik mõju vastasel juhul ei ole kulutuste tegemine CSR-le õigustatud, sest see vähendab omanike rikkust (Melé 2008, 54-55)

Sidusgruppide teooria kohaselt ei pea ettevõtte lähtuma oma tegevuses mitte ainult omanike vaid ka teiste sidusgruppide huvidest. Lihtsalt seletatuna on sidusgruppid inimesed või inimeste grupid, kes saavad ettevõtte tegevusest kahju või kasu. (Jones 1995, 407) GRI standardi käsitluse kohaselt on sidugrupp „inimene või grupp, kelle on huvi, mida mõjutavad või võivad mõjutada organisatsiooni tegevused“ (GRI 2022b, 9). CSR jaoks on vaja ettevõttel arvestada sidusgruppide huvisid, mis on tavaliselt omavahel osaliselt vastuolus. Ettevõtte peab pidama sidusgruppidega dialoogi, selgitama välja nende huvid ning leidma tasakaalu erinevate sidusgruppide ootustele vastavuse osas. (Lindren & Swaen 2010, 2) CSR aitab ettevõtetel arendada huvigruppidega tihedamaid suhteid, mis võib aidata leida uusi partnereid ja pakkuda koostöövõimalusi (Luo & Duo 2015, 705).

Korporatiivse kodakondsuse teooria kohaselt on ettevõtte ühiskonnaliikmeks (korporatiivseks kodanikuks), mis peaks sarnaselt üksikisikutest kodanikega andma oma panuse ühiskonda (Carroll 1998, 1-2). Korporatiivse kodakondsuse teooria tugineb poliitikeadusest pärineval kodakondsuse mõistele ja seisukohale, et kodanike on õigused ja kohustused ühiskonna ees. Seega vajadus CSR järele on põhjendatud ettevõtete kui kodanike õigustega. (Sison 2009, 244)

CSR moodustab ühe osa jätkusuutlikku arengusse panustamisest (Isaksson & Rosvall 2020, 9). Kuigi mitte kõik CSR tegevused ei ole suunatud jätkusuutliku arengu saavutamisele, on paljude SDG-de puhul intuiitivne, et ettevõtte poolne CSR võib soodustada nende eesmärkide saavutamist. Siiski on veel vähe empiirilist teavet selle kohta, kuidas CSR täpsemalt aitab SDG-sid saavutada (Schönherr *et al.* 2017, 39). Näiteks kui võtta SDG 4 „Tagada kõikidele haarav ja kvaliteetne haridus ning toetada elukestvat õpet“, siis võib arvata, et CSR, mis seisneb haridusalaste heategevusprogrammide toetamises või töötajatele täiendusõppes osalemiseks võrdsete tingimuste loomisel, aitab selle SDG saavutamisele kaasa.

Pankade tegevus mõjutab SDG-de saavutamist vähemalt kolmel viisil. Esiteks pankade enda tegevuse otsene mõju SDG-dele. Nii nagu kõik organisatsioonid saavad pangad panustada SDG-desse läbi keskkonnasäästlike praktikate (energia kokkuhoid), sotsiaalsete initsiatiivide (vabatahtlik töö, tervisedendus) ja annetuste tegemise SDG-de saavutamiseks. (Zimmerman 2019, 2270). Pankade puhul ei ole enamasti selline otsene panus mitte kõige olulisem, kuna pangandustegevus ei ole näiteks loodusressursside mõttes väga keskkonda kahjustav, seega pole neil võimalik oma põhitegevust keskkonnasäästlikumaks muutes SDG-desse panustada näiteks niipalju kui tugeva negatiivse keskkonnamõjuga tööstusettevõtetal (Venturelli *et al.* 2018, 700) Teiseks on pangad laenuandjad ning pankadepoolsed finantseerimisotsused mõjutavad ressursside kasutamist ühiskonnas. Laenuotsuseid tehes saavad pangad võtta arvesse laenuaotlejate tegevust jätkusuutlikkuse osas ja eelistades jätkusuutlikumaid laenuaotlejad, saavad pangad soodustada jätkusuutlikku majandust. Kolmandaks on pangateenustel ühiskonnas suur roll. Tagades oma teenuste kättesaadavuse kõikidele inimestele, saavad pangad panustada ühiskonnaliikmete kaasatusse. (Aracil *et al.* 2021, 9)

Seega SDG-desse panustamist võib pidada ühelt poolt pankade sotsiaalseks kohustuseks, eriti kui arvestada, et tegemist on institutsioonidega, kelle on ühiskonnas oluline roll ja vastutus. Teiselt poolt võib SDG-desse panustamine olla pankade jaoks konkurentsipüsimiseks oluline ja seega ka majanduslikult tasuv.

1.3. Sotsiaalse vastutustundlikkuse initsiatiivid

CSR initsiatiivid on suuremas osas ettevõtete jaoks vabatahtlikud tegevused, kuivõrd ettevõtted peavad küll järgima seaduseid, kuid seadus ei kohusta neid annetama heategevuseks või olema keskkonnasäästlikumad kui seaduses olevad keskkonnanõuded kohustavad (Schönherr *et al.* 2017, 36). Samas on ühiskondlikud ootused CSR-i osas kasvanud sedavõrd, et nimetatud põhimõtete järgimisest sõltuvad ettevõtete finantstulemused pikas perspektiivis (Lu *et al.*, 2021, 687). On leitud empiirilist kinnitust, et CSR initsiatiivide rakendamine suurendab ettevõtete kasumlikust, mistõttu võib neid initsiatiive pidada tootlikeks investeeringuteks (Cho *et al.* 2019; 363). Seega juriidilises mõttes võib CSR olla ettevõtete jaoks vabatahtlik, kuid majanduslikus mõttes on tõenäoline, et CSR eiramine osutub ettevõtete jaoks kahjulikuks.

Lu *et al.* (2021, 688) väidab, et CSR põhimõtete järgimisest saavad ettevõtte kasu kolmel viisil:

1. majanduslik kasu,
2. sotsiaalne kasu,
3. poliitiline kasu.

Ettevõtted saavad CSR-st majanduslikku kasu läbi konkurentsieelise saavutamise. Selle allikaks võivad olla ettevõtte maine paranemine, mis viib brändi väärtuse suurenemiseni ning annab ettevõttele eeliseid suhtes klientide, tarnijate ja investoritega. (Lu *et al.*, 2021, 688) CSR põhimõtete rakendamine sunnib ettevõtet oma tegevust üle vaatama ja see soodustab ettevõttes uusi algatusi ja innovatsioone, mis võivad viia uute toodete ja tootmisprotsessideni. Samuti võib CSR soodustada innovatsiooni, sest see suurendab ettevõtte kontaktvõrgustikku, mille kaudu jõuab rohkem uusi ideid ettevõttesse. (Luo & Duo 2015, 705) CSR põhimõtete rakendamine võib suurendada ettevõtte kasumit läbi kulude vähendamise, kui sellega rakendatakse keskkonnasäästlikke põhimõtteid, mis toovad kaasa väiksema ressursikasutuse, näiteks otsitakse lahendusi elektrienergia või vee kokkuhoiuks (Rhou & Singal 2020, 5). CSR tulemuseks võib olla riskijuhtimise paranemine, kuivõrd see muutub terviklikumaks ja sidusgrupe kaasates saadakse võimalike riskide kohta täpsemat infot. Selle tulemuseks võib olla riskidega seotud kahjude vähenemine. (Lu *et al.* 2020, 517)

CSR-st saadav sotsiaalne kasu tuleneb suhete paranemisest töötajate ja kohalike kogukondadega (Lu *et al.* 2021, 688). CSR põhimõtete rakendamine võib suurendada töötajate rahulolu, sest mitmed CSR initsiatiivid on otseselt suunatud töötajate heaolu suurendamisele ja ebaõiglase kohtlemise vähendamisele. CSR võib panna töötajaid rohkem organisatsioonile pühenduma, kuna ettevõttes töötamine omandab suurema sotsiaalse tähenduse. Tulemuseks võib olla personali voolavuse vähenemine ning töösoorituse paranemine. (Rhou & Singal 2020, 5) Vastutustundlikesse ettevõtetesse suhtuvad kohalikud elanikud paremini ning see võib aidata ettevõtetel saada tegevuslubasid ja õiguseid teatud tegevusteks. Elanike positiivse suhtumise tõttu väheneb oht, et ettevõtte tegevus hakkavad kohalikud elanikud ja nende survegrupid takistama. (Lu *et al.* 2021, 688)

CSR poliitilised kasud on seotud ettevõtte ja valitsusasutuste vaheliste suhete paranemisega. Selle tulemuseks võib olla soodsama regulatsiooni saavutamine ning samuti aitab CSR kaasa tegevuslubade ja õiguste saamisele. (Lu *et al.* 2021, 688). Werner (2015, 1992) selgitab, et riiklikel institutsioonidel on põhjust eelistada partneritena kõrgema sotsiaalse vastutustundlikkusega

ettevõtteid, kuivõrd sellisel juhul on suurem tõenäosus, ettevõtte täidab riigipoolseid nõudmisi. Samuti võib mõjuda koostöö CSR põhimõtteid järgivate ettevõtetega mõjuda positiivselt poliitikute mainele.

Mõnikord ettevõtted rakendavad CSR-i et korvata vastutustundetu käitumisega tekitatud mainekahju. Seda kinnitab fakt, et kõige rohkem keskkonda saastavad ettevõtted kalduvad olema ka kõige rohkem CSR põhimõtete järgmist deklareerivad (Xu *et al.* 2020, 1413). Lu *et al.* (2021, 689) selgitavad, et suurimat kasu CSR-st saavad ettevõtted, mille tegevust tajutakse ühiskonnas negatiivselt ning mille käitumist peetakse vastutustundetuks. Ilma CSR-ta saaksid sellised ettevõtted suurt kahju kuna nad sattuksid konfliktidesse sidusgruppidega. CSR abil õnnestub aga võib õnnestuda ettevõtetel suuremaid konflikte vältida.

CSR puhul on probleemiks, et CSR tegevused ei ole ettevõttevälistele osapooltele nii hästi jälgitavad kui ettevõttele endale. See loob ettevõttele võimaluse kasutada CSR initsiatiive mainekujunduslikel eesmärkidel ka siis kui ettevõtte tegevus tervikuna ei ole mitte kõige vastutustundlikum. CSR kommunikatsiooni kaudu võivad ettevõtted rõhutada oma tegevuse kõrget eetilistust ja suurt panust jätkusuutlikkusesse, kuid selle juures võivad nad tuua ebaproportsionaalselt esile võrdlemisi väikse mõjuda initsiatiive. Keskkonnasäästlikkuse valdkonnas on sellist näilist CSR-i hakatud nimetama „rohepesuks.“ (Vollerto *et al.* 2016, 133)

Tran (2014, 9) väidab, et panganduses on neli peamist valdkonda, millesse CSR initsiatiive rakendatakse. Esiteks, keskkonnasäästlikud tegevused, mis seisnevad nii panga enda poolt keskkonnasäästlike praktikate järgmises kui ka finantseerimisotsuste langetamisel rahastuse saaja keskkonnavalase tegevuse arvesse võtmist (Tran, 2014, 9) Osa pankasid on kasutusele võtnud keskkonnasäästlikkuse standardi ISO 14001 või loonud enda keskkonnavalase juhtimissüsteemi (Abou-El-Fotouh, 2016).

Teiseks, ühiskonna arengut soodustavad programmid. Pankade puhul on levinud heategevuslikud programmid, millega teostatakse haridust, tervishoidu, kultuuri, sporti, muusikat või võideldakse vaesuse vastu (Tran 2014, 10) Näiteks pakuvad pangad stipendiume üliõpilastele, toetusi noortele ettevõttele, rahastavad kunsti-, kultuuri- ja spordiüritusi, samuti pakuvad pangad avalikkusele suunatud koolitusprogramme, näiteks finantshariduse osas (Abou-El-Fotouh, 2016).

Kolmandaks, turgude arendamisse panustavad programmid. Sellised programmid on suunatud finantskeskkonna parendamisse, näiteks investeerimise läbipaistvuse suurendamine või vastutustundlik laenamine (Tran 2014, 10). Vastutustundliku laenamise võtavad pangad laenude väljastamise juures arvesse laenu mõju selle saaja heaolule. Eelkõige tähendab see laenaja sissetulekute kriitilist hindamist, et hoiduda väljastamast laenusid, mille tagasimaksed võiksid asetada laenusaaaja raskesse majanduslikku olukorda. (Mak 2015, 419)

Neljandaks, töökeskkonnaga seotud algatused, millega väärtustatakse pangandussektori töötajad, parendatakse tema töötingimusi ja tagatakse töötajate võrdõiguslikkus. (Tran 2014, 11). Töökeskkonnaga tehtud algatuseks võivad olla programmid, millega toetatakse mõlema soo esindajate võimalusi jõuda kõrgema taseme ametikohtadele, võideldakse töötajate diskrimineerimisega ning tunnustatakse töötajaid, kes on eeskujuks sotsiaalse vastutustundlikkuse osas (Sobhani *et al.* 2021, 2760)

1.4. Sotsiaalse vastutustundlikkuse alane aruandlus

Sotsiaalse vastutustundlikkuse alane aruandlus võimaldab organisatsioonil selgitada välja enda tegevuse mõjud majandusele, keskkonnale ja inimestele ning selle põhjal seada oma tegevuse jaoks prioriteete. Kuna aruanded on avalikud, siis need muudavad ettevõtte CSR tegevuse läbipaistavaks ja sidusgruppide jaoks nähtavaks. (GRI 2021, 4)

CSR teemad on tänapäeval olulisel kohal ettevõtte kommunikatsioonis. Tegemist on mainekujundusliku ja turundusliku tegevusega, millega üritatakse positioneerida ettevõtte korporatiivbrändi tarbijate ja huvigruppide teadvuses. Veebilehed ja aastaaruanded on tavapäraselt kommunikatsioonikanaliteks, mille kaudu ettevõtted jagavad teavet, kuidas ettevõtte järgib CSR põhimõtteid. (Lindren & Swaen 2010, 2) Suuremad ettevõtted koostavad eraldi raporteid CSR või ka selle kitsamate valdkondade nagu jätkusuutlik areng kohta (Isaksson & Rosvall 2020, 3).

CSR aruandluse jaoks saavad ettevõtte kasutada kolme tüüpi vahendeid (Siew 2015, 181):

1. raamistikud,
2. standardid,
3. reitingud ja indeksid.

Raamistikud on tööriistad, mis aitavad ettevõtetel hinnata oma CSR tegevusi. Raamistikud sisaldavad printsiipe, juhiseid ja initsiatiive. (Siew 2015, 181). Üheks levinumaks CSR aruandluse vahendiks on GRI raamistik. GRI raamistik on mõeldud kõikidele organisatsioonidele (era ja avalik sektor) sõltumata organisatsiooni suurusest. GRI standardid moodustavad omavahel seotud raamistiku erinevatest standarditest. Kõikide organisatsioonide jaoks kehtivad üldstandardid, mida on kolm: GRI 1: Alused 2021, GRI 2: Üldised avalikustamispõhimõtted, GRI 3: Teemad (GRI 2021, 2). Selle kõrval on välja töötatud sektoristandardid 40 jätkusuutliku arengu seisukohalt prioriteetset tegevusala kohta, mille hulka kuulub ka pangandus (GRI 2020, 5). Samuti on olemas GRI teemastandardid, esitamaks aruandlust olulisemate teemade nagu jäätmemajandus, töötervishoiud ja -ohutus või maksundus kohta. Panganduse teemastandard on väljatöötamisel. (GRI 2021, 3).

GRI raamistikus standardid sisaldavad mitmeid CSR mõõdikuid, mis võimaldavad hinnata ettevõtete tegevuse panustamist SDG-de saavutamisse. Szennay *et al.* (2019, 110) analüüs näitas, et kõikide SDG-de on kohta GRI raamistikus mõõdikud, kuigi mõõdikute arv on SDG-de lõikes erinev. Mõnede SDG-de kohta on rohkem kui 30 erinevat mõõdikut, kuid osade SDG-de kohta vaid kaks mõõdikut.

Teisesteks olulisemateks CSR raamistikeks on SIGMA projekt, DPSIR raamistik, Global Compact, CDP, WBCSD, GHG protokoll (Siew 2015, 182-184). Olanipekun *et al.* (2021) märgivad, et võrreldes GRI raamistikuga on teiste standardide kasutamine teaduskirjanduses tunduvalt vähem kajastatud.

Standardid on raamistike poolest sarnased, kuid need on rohkem formaliseeritud. Standardites on nõuded ettevõtet CSR tegevusele rohkem ette antud, seega pakuvad need ettevõttele vähem valikuvabadust. Standardid sisaldavad näiteid valdkonna parimate praktikate kohta. ISO standarditest on CSR-ga seotud keskkonnajuhtimise standard ISO 14001 ja kvaliteedijuhtimise standard ISO 9001. Olulisemad CSR standardis on veel AA1000, SA8000, AS/NZS 4801, EMAS ja OHSAS 18001. (Siew 2015, 184-185)

Reitingud ja indeksid tööriistad, millega kolmandad osapoolsed hindavad organisatsioonide CSR tegevust. Need võimaldavad erinevaid organisatsioone CSR alusel võrrelda. Esimeseks ja üheks tuntumaks CSR indeksiks on DOW Jonesi jätkusuutlikkuse indeks (DJSI) (Siew 2015, 186). DJSI võeti kasutusele 1999.a. Sellega hinnatakse ettevõtete tegevuse sotsiaalseid, keskkondlikke ja

majanduslikke aspekte, lisaks sellele on vastavalt ettevõtte tegevusalale täiendavad kriteeriumid. (Searcy, & Elkhawas 2012, 82) Eestis on kasutusel Vastutustundliku Ettevõtluse Indeks, mis tugineb Global Compact raamistikule, ESG hindamisraamistikule ja SDG-dele. Indeks võtab arvesse ettevõtte tegevust kolmes valdkonnas: valitsemine, ühiskond ja sotsiaalnekeskkond, kliima ja keskkond. (Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum 2022)

Käesolevas töös on fookuses GRI raamistik, kuivõrd töö empiirilises osas uuritaks GRI andmebaasis olevaid jätkusuutlikkuse raporteid.

1.5. Pankade sotsiaalne vastutustundlikkus varasemates uuringutes

Pankade kontkkestis on sotsiaalset vastutustundlikkust uuritud SDG-de raporteerimise, GRI raamistiku järgimise ja GRI põhimõtete rakendamise osas. Varasemad analüüsid on välja toonud, millised SDG põhimõtteid enim raporteeritakse ning millises osas järgitakse GRI põhimõtteid kõige rohkem.

Avrampu *et al.* (2019) uurimus 2016.a. andmetel viie Euroopa panga (Skandinaaviska Enskilda Banken (Rootsi), Banco Santander (Hispaania), CaixaBank (Hispaania), Intesa Sanpaolo (Itaalia), BNP Paribas (Prantsusmaa)) kohta näitas, et pankade panus SDG-sse on tagasihoidlik. Pangad suuremas osas ei suuda oma GRI raportites täita SDG kohta raporteerimise eesmärke. Nimetatud analüüs näitas ka seda, et pankade vahel on suured erinevused SDG-de raporteerimise osas ning samuti võib sama panga praktika erinevate SDG-de raporteerimise osas olla ebahühtlane. Kõige parimini raporteeritud SDG-ks osutus „Tagada kõigile kaasav ja kvaliteetne haridus ning toetada elukestvat õpet“ (SDG 4) ning suhteliselt hästi raporteerituteks võib pidada SDG-sid „Toetada kaasavat ja säästvat majandusarengut ja tööhõivet ning tagada kõigile inimväärne töö“ (SDG 8) ning „Kestliku arengu saavutamiseks toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, tagada kõigile õiguskaitse ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid.“(SDG 16). Kõige vähem raporteeritud SDG-deks osutusid SDG 17 „Tugevdada kestliku arengu meetmete elluviimist ja elavdada üleilmset koostööd“, SDG 14 „Kestliku arengu saavutamiseks kaitsta ja kasutada kestlikult ookeane, meresid ja mereressursse“ ning SDG 15 „Majandada kestlikult metsi, võidelda kõrbestumisega, peatada ja pöörata tagasi pinnase ja mulla degradeerumine ning peatada elurikkuse vähenemine.“ Uuringu autorid peavad tulemusi, et hariduse ja tööhõive ja institutsioonidega seotud SDG-d on kõige enam raporteeritud ja et mere ja

metsadega seotud SDG-d on väheraporteeritud loogiliseks, sest pangate tegevus ei ole palju tihedamalt seotud inimkapitaliga kui merenduse ja metsandusega. (Avrampou *et al.*, 2019)

Cosma *et al.* (2020) uurimus 23 Euroopa riigi 223 panga kohta 2017.a. andmetel tõi välja, et kõige sagedamini raporteeritud SDG-d on „Toetada kaasavat ja säästvat majandusarengut ja tööhõivet ning tagada kõigile inimväärne töö“ (SDG 8), „Tegutseda kiirelt ja otsustavalt kliimamuutuste ja nende mõjuga võitlemiseks“ (SDG 13) ning „Tagada kõigile kaasav ja kvaliteetne haridus ning toetada elukestvat õpet.“ (SDG 4) Need SDG-d olid raporteeritud 91%, 81% ja 76% pankade poolt. (Cosma *et al.* 2020) Seega on sagedamini pankade poolt raporteeritud SDG-d Avrampou *et al.* (2019) ja Cosma *et al.* (2020) uuringutes sarnased. Samuti olid ka kõige vähem raporteeritud SDG-d mõlemas uuringus suuresti kattuvad. Cosma *et al.* (2020) järeldab sarnaselt Avrampou *et al.* (2019), et tervikuna on pankade panus SDG-desse tagasihoidlik.

Cosma *et al.* (2020) uuringus selgitati välja, kui palju SDG-sid erinevate riikide pangad keskmiselt raporteerisid. Kõige rohkem SDG-sid oli raporteeritud Poola (13), Prantsusmaa (12), Austria (11), Horvaatia (11) ja Ungari (11) pankade poolt. Kõige vähem SDG-sid raporteerisid Taani (4) ja Soome (6) pangad. Rootsi pangad raporteerisid keskmiselt 7 SDG-d. Cosma *et al.* (2020) uurimistulemused näitavad, et kuigi SDGde raporteerimise tase on riigiti erinev siis sagedamini raporteeritud SDG-d on suuremas osa riikides samad, seega pankade prioriteedid SDG-de osas on erinevates riikides sarnased.

Venturelli *et al.* (2018) uurisid 100 Euroopa panga kohta 2013. ja 2014.a. andmetel huvigruppide kaasatuse ja GRI põhimõtete järgimist. Analüüsis kasutati võrdlusgrupina 100 tööstusettevõtet. Analüüsi tulemuste kohaselt järgitakse GRI põhimõtetest kõige enam materiaalsuse ja eesmärkide põhimõtteid. Lääne-Euroopa pangad järgivad huvigruppide kaasatuse põhimõtteid rohkem kui Ida-Euroopa pangad. Samuti näitavad analüüsi tulemused, et tööstusettevõtted rakendavad GRI põhimõtteid rohkem kui pangad ning seda põhjendatakse asjaoluga, et tööstusettevõtete tegevus on rohkem keskkonda kahjustav ning seega on neil rohkem põhjust CSR tähelepanu pöörata. Kokkuvõtvalt järeldatakse analüüsi põhjal, et pangad rakendavad GRI põhimõtteid vähesel määral. Venturelli *et al.* (2018) uuring on võrreldes ülejäänud käesolevas alapeatükis käsitletutega varasematel andmetel põhinev ning see võib selgitada, miks selles uuringus on GRI põhimõtteid pankade poolt võrdlemisi vähe rakendatud.

Avrampou *et al.* (2019) viie Euroopa panga (Skandinaaviska Enskilda Banken (Rootsi), Banco Santander (Hispaania), CaixaBank (Hispaania), Intesa Sanpaolo (Itaalia), BNP Paribas (Prantsusmaa) kohta 2016.a. andmetel tehtud uuring näitas, et GRI raamistiku järgimine on ebaühtlane. Kõige rohkem rakendatakse GRI mõõdikuid, mis on seotud üldiste ja standardsete GRI põhimõtetega nagu tööjõuga seotud praktikad, väärtussüsteemid ja käitumiskoodeksid. Seevastu rakendatakse vähem tulemusmõõdikuid, näiteks keskkonna või inimõigusalaste tulemuste fikseerimiseks. (Avrampou *et al.*, 2019)

Zabawa (2018) Poola pankade kohta tehtud analüüs näitas, et 2016.a. 20 uuritud pangast rakendas GRI raamistikku vaid kuus. Sealjuures olid paljud nimetatud standardid rakendavad pangad väiksed. Kaks suurimat panka, mille turuosa kokku on 30%, ei rakendanud mingeid standardeid oma tegevuse sotsiaalsete ja keskkondlike aspektide kohta arundluseks. (Zabawa 2018)

Kokkuvõtvalt näitavad varasemad uuringud, et SDG põhimõtete rakendamine pankade poolt on ebaühtlane nii riigiti kui SDG-de lõikes. Siiski viitavad erinevad uuringud, et pankadel on sarnased prioriteedid SDG-de osas nagu haridus, kliimamuutused, säästev majandusareng ja tööhõive ja ning vastutustundlikud institutsioonid. GRI põhimõtteid rakendavad pangad vähesel määral.

2. ANDMED JA METOODIKA

Töö teises peatükis tutvustatakse töös kasutatavaid andmeid ja rakendatavat uurimismetoodikat. Andmete kirjelduse antakse lühike ülevaade Rootsis tegutsevatest pankadest ning seejärel selgitatakse lühidalt andmete päritolu ning analüüsitavate raportite arv. Uurimismetoodika osas selgitatakse kahele uurimisküsimusele vastuse saamise protseduuri.

2.1. Andmed

Rootsi finantsinspektsiooni andmetel tegutseb Rootsis 41 kommertsbanka. Lisaks on 45 hoiupanka (Finansinspektionen 2022), mis on oma tegevuselt lokaalsed või regionaalsed ning enamike nende puhul on üheks osanikuks Swedbank (Swedish Bankers' Association 2020). Rootsis tegutsevad veel 29 välisriigi panga filiaalid (Finansinspektionen 2022).

Rootsi pankade seas eristuvad kolm suuremat pankat (Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken ja Swedbank), mis on oma varade mahu poolt ülejäänutest oluliselt suuremad (Tabel 2). Suurim Rootsis tegutsev välispank on Nordea Bank. Kokku kuulub Rootsi pangandusturul üle 80% turuosa eelnevalt nimetatud kolmele suurimale Rootsi pangale ja Nordeale (CFI 2022).

Tabel 2. Rootsi suurimate pankade varade maht 2021.a. III kvartalis, miljardites Rootsi kroonides

Pank	Varade maht
Svenska Handelsbanken	3 490
Skandinaviska Enskilda Banken	3 440
Swedbank	2 830
Avanza Bank	116,9
Nordnet Bank	115,6
Ikano Bank	43,4
Resursbank	40,2

Allikas: autori koostatud CFI (2022) andmetel

Uuringu andmed saadakse GRI (*Global Reporting Initiative*) andmebaasist (GRI 2022a). Tegemist on rahvusvahelise andmebaasiga, milles sisalduvad rohkem kui 10 000 organisatsiooni

jätksuutlikkuse alased raportid. GRI andmebaas on valitud põhjusel, et GRI on kõige levinumaks jätksuutlikkuse alaseks raamistikuks, mida organisatsioonid kasutavad. Samas andmebaasist pärinevate ja samal raamistikul põhinevate raportite puhul on tegemist omavahel hästi võrreldavate andmetega.

GRI andmebaas sisaldab järgmiste Rootsi pankade raporteid: Avanza Bank (2018-2019), Svenska Handelsbanken (2017-2019), SBAB Bank (2017-2019), Skandinaviska Enskilda Banken (2018-2019), Sparbanken Skåne (2017-2019), Swedbank (2017-2019). Kui võrrelda GRI andmebaasi tabelis 2 toodud suurimate Rootsi pankadega, siis selgub, et uuritava kuue panga hulgas on neli suurimat panka. Uuringu valimisse kaasati Avanza Bank, Svenska Handelsbanken, SBAB Bank, Skandinaviska Enskilda Banken ja Swedbank. Sparbanken Skåne puhul oli GRI andmebaasis olevad raportid rootsikeelsed ja seetõttu jäeti see pank valimist välja. Teise pankade kohta olid andmebaasis inglisekeelsed raportid. Kokku seega analüüsitakse 5 panga 13 raportit. Nende pankade osatähtsus Rootsi pangandusturust on üle 70%.

2.2. Metoodika

SDG-de täitmise hindamiseks kasutatakse Avrampou *et al.* (2019) uuringus kasutatud sisuanalüüsile tuginevat metoodikat. Sisuanalüüsiga analüüsitakse tekste etteantud põhimõtete alusel. Sõltuvalt analüüsi eesmärgist võidakse otsida tekstist teatud tüüpi infot või võrreldakse teksti sisu etteantud standardiga (Harwood, Garry 2003, 481-483). Avrampou *et al.* (2019) metoodika kohaselt kogutakse GRI raportite põhjal andmed selle kohta, kuidõrd pangad järgivad oma tegevuses SDG-sid. Iga SDG kohta antakse sõltuvalt informatsiooni detailsusest ja kasutatavatest mõõdikutest hinnang skaalal 0-4. 0 punkti antakse juhul kui SDG kohta ei ole raportis üldse informatsiooni. 1 punkt antakse kui informatsioon SDG kohta on väga üldine. 2 punkti antakse siis, kui informatsioon on SDG kohta on küll spetsiifiline, kuid väiksemahuline. 3 punkti saab süsteemse ja mahuka info eest SDG kohta ning 4 punkti täielikult GRI põhimõtetele vastava informatsiooni eest.

Selline raportite hindamine SDG-de kaupa võimaldab selgitada välja, kuidõrd iga pank on oma tegevuses SDG-sid hinnanud. Nende andmete põhjal arvutatakse iga SDG kohta välja selle järgimise hinnangu keskväärtsus kõikide uuritavate pankade andmete põhjal. See võimaldab välja selgitada, milliseid SDG-sid on raportites rohkem arvesse võetud. Kuidõrd sarnaselt Avrampou *et*

al. (2019) käsitlusele eeldatakse, et kui raportis sisaldub detailsem info SDG kohta, siis panustab pank rohkem selle saavutamisse. Seega kui SDG saab raportis kõrgema hinnangu, siis panustavad pangad selle saavutamisse rohkem.

Lisaks sellele kogutakse GRI raportitest andmed selle kohta, milliseid mõõdikuid SDG-de kohta kasutatakse. Iga SDG kohta selgitatakse välja rakendatavad mõõdikud. Selle tulemusena selgub, milliseid mõõdikuid rohkem kasutatakse. Samuti tuuakse analüüsis välja erinevused pankade poolt kasutatavate mõõdikute osas ja võrreldakse neid omavahel.

Teisele uurimisküsimusele vastamiseks võrreldakse SDG-de hindamise tulemusi aastatel 2017-2019. Selgitatakse välja muutused SDG-dele antud hinnangute keskväärtustes aastate 2017-2018 ning 2018-2019 võrdluses. Analüüsis võrreldakse aastaid 2017-2018 ning 2018-2019. Iga SDG kohta selgub, milline on olnud selle keskmine muutus nimetatud perioodidel üle kõikide uuritavate pankade. See võimaldab saada teada, milliste SDG-de osas on pankade panus SDG-des suurenenud ja milliste SDG-de osa vähenenud.

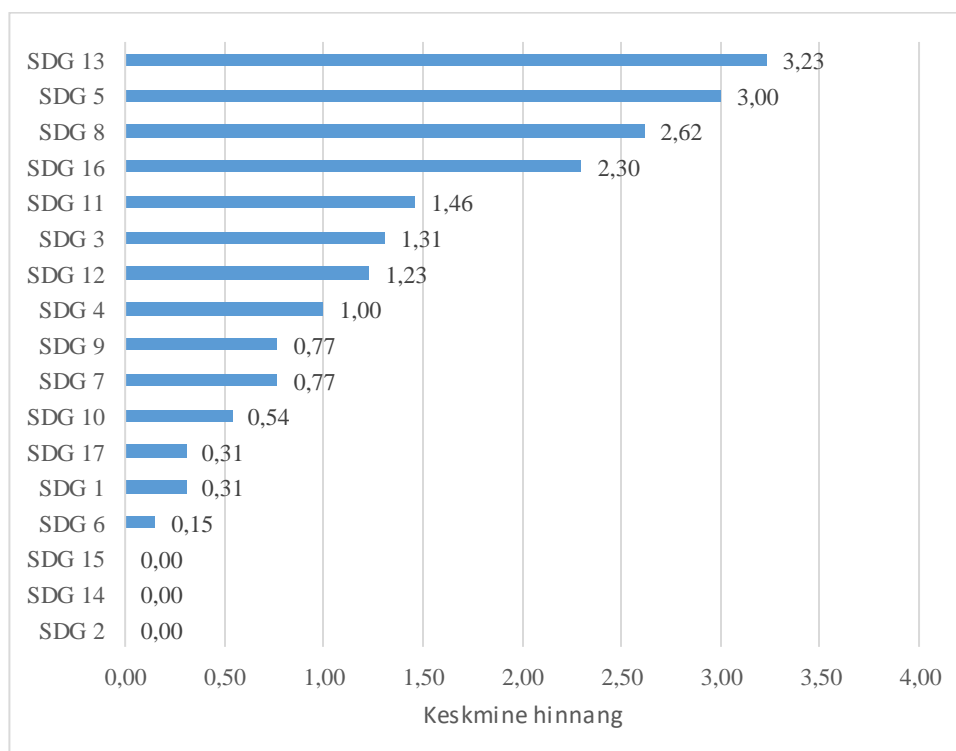
Samuti arvutatakse SDG-de keskmised hinnangud ja nende muutused kõikide SDG-de kohta iga panga jaoks. Selline täiendav analüüs võimaldab välja selgitada, millised pangad on aja jooksul hakanud rohkem SDG-desse panustama.

3. PANKADE JÄTKUSUUTLIKKUSE RAPORTITE ANALÜÜS

Alljärgnevalt esitatakse Rootsi pankade jätkusuutlikkuse raportite analüüs. Selle juures tuuakse välja, millised SDG-d raportites kajastuvad, milliseid jätkusuutlikkuse mõõdikuid rakendatakse ning kuidas on muutunud SDG-de raporteerimine. Tulemustele esitamisele järgneb arutelu ja tulemuste seostamine teooria ja eelnevate uurimustega. Peatükk jaguneb neljaks alapeatükiks.

3.1. SDG-de kajastamine raportites

Pankade jätkusuutlikkuse raportite sisuanalüüsi tulemustest ilmneb, et SDG-de kajastamine raportites on väga erineval tasemel. Üksikute SDG-de kohta on raportites põhjalikku informatsiooni, koos paljude mõõdikute ja statistikaga. Mitmete SDG-de kohta ei ole aga raportites kas üldse teavet, või on seda äärmiselt vähe (Joonis 1)

Joonis 1. Keskmised hinnangud SDG-de kajastamisele pankade jätkusuutlikkuse raportites 2017-2019

Allikas: autori koostatud GRI andmebaasist kogutud raportite põhjal

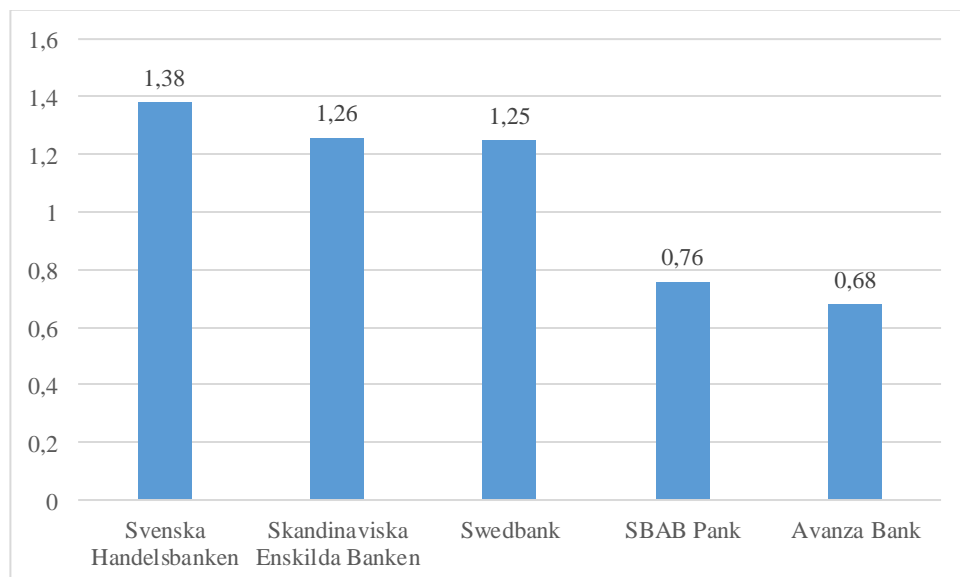
Raportite põhjal ilmnevad 4 SDG-d, mis on võrreldes ülejäänutega tunduvalt rohkem kajastatud. Nendeks on SDG 13 „Tegutseda kiirelt ja otsustavalt kliimamuutuste ja nende mõjuga võitlemiseks“, SDG 5 „Saavutada sooline võrdõiguslikkus ning võimestada kõiki naisi ja tütarlapsi“, SDG 8 „Toetada kaasavat ja säästvat majandusarengut ja tööhõivet ning tagada kõigile inimväärne töö“ ja SDG 16 „Kestliku arengu saavutamiseks toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, tagada kõigile õiguskaitse ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid“. Kõigi nende SDG-de hinnangute keskväärtused on vähemalt 2,00 ning nende puhul on sageli informatsiooni esitamise põhjalikkus tasemel, et seda hinnati 3 või 4 palliga (vt Lisa 1)

Selle põhjal saab järeldada, et Rootsi pangad panustavad kõige enam SDG 13 saavutamisse. SDG 13 tähtsust iseloomustab asjaolu, et raportites kliimamuutuste teematikat käsitletud ulatuslikult nii panga enda tegevuse kui ka panga klientide, laenusaaajate ja hankijate seisukohast. Näiteks käsitletakse panga enda tegevust energiakasutuse ja ökoloogilise jalajälje osas, klientide poolt keskkonnasäästlike pangandustoodete, nagu jätkusuutlikud investeerimisfondid, kasutamist, samuti laenusaaajate ja hankijate vastavust jätkusuutlikkuse kriteeriumitele ja panga tegevust laenusaaajate ja hankijate hindamisel jätkusuutlikkuse vaatenurgast. Teine olulisem SDG, millesse Rootsi pangad panustavad on seotud soolise võrdõiguslikkusega. Selle kohta annab tunnistust üksikasjalik informatsioon panga personali kohta, mille juures peetakse oluliseks tuua välja mitmesugused tööjõu näitajad eraldi naiste ja meeste kohta. Levinud on tööjõustatistika esitamine sugude kaupa ning samuti kirjeldavad pangad oma tegevusi ja arenguprogramme, mis edendavad soolist võrdõiguslikkust. Kolmas olulisem SDG on samuti seotud pankade personaliga. Pangad näevad ennast hinnatud ja vastutustundliku tööandjana, kes loob töökohti, kus töötajate rahulolu on kõrge ja mida töötajad soovitsid ka teistele. SDG 16 seondub pankadel peamiselt ausa ja seadustega kooskõlas oleva tegevusega, seega pangad näevad ennast ise vastutustundlike institutsioonidena.

Järgmise grupi moodustavad SDG 11 „Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, kohanevaks, vastupidavaks ja kestlikuks“, SDG 3 „Tagada kõigile hea tervis ja heaolu kogu elukaare jooksul“, SDG 12 „Tagada säästvad tarbimis- ja tootmisviisid“ ja SDG 4 „Tagada kõikidele haarav ja kvaliteetne haridus ning toetada elukestvat õpet“. Nende SDG-de hinnangute keskväärtused jäävad vahemikku 1,00-2,00 ning nende väiksem kaetus võib tuleneda SDGde kitsamast fookusest võrreldes eelneva grupiga.

Näiteks SDG 11 osas näevad pangad oma rolli laenuandjana kohaliku majanduse elavdajana ning kogukondade arendajana. Pangad peavad oluliseks oma esindatust ja kontorite võrgustiku erinevates Rootsi piirkondades. SDG 3 seondub pankade personaliga ja siia alla kuuluvad tegevused ja eesmärgid oma töötajaskonna tervise kaitseks ja edendamiseks. Samas on kasutusel ka põhimõtted, et hoidutakse investeerimast ettevõtetesse, mille tegevus on rahvatervist kahjustav nagu tubakatootjad. SDG 12 seondub keskkonnasäästliku majanduse finantseerimisega. Siinkohal tuleb märkida, et SDG 12 ja SDG 13 käsitlused on pankade puhul mõneti kattuvad, kuna sama eesmärki võib üks pank kajastada SDG 12 ja teine pank SDG 13 all. SDG 4 seondub pankadel peamiselt oma personali arendamise ja koolitamisega, kuid selle kõrval ka hariduse toetamise ning koolituste pakkumisega laiematele sihtrühmadele nagu näiteks finantshariduse andmine tarbijatele.

Ülejäänud üheksa SDG puhul jääb hinnangu keskväärts alla 1,00. See näitab, et nende SDG-de puhul võib pankade panust pidada tagasihoidlikuks. Selliseid SDG-d mitmete on kajastatud vaid osade pankade raportites ning informatsioon nende kohta on tagasihoidlik. Reeglina puuduvad mõõdikud ja arvandmed nende SDG-de kohta. Sellised SDG-d on seotud taristu ja innovatsiooni, energia, sissetulekute ebavõrdsuse, vaesuse, kestliku arengu alase üleilmse koostöö ja veemajandusega. Täielikult on pankade raportites kajastamata toidu, merenduse ja elurikkusega seotud SDG-d.

Joonis 2. Keskmised hinnangud SDG-de kajastamisele pankade jätkusuutlikkuse raportites 2017-2019 pankade lõikes

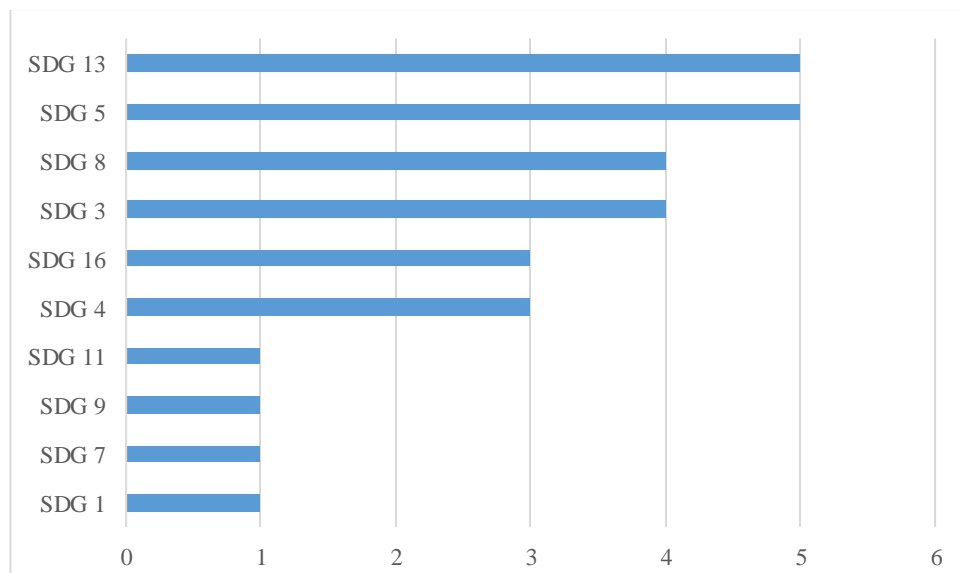
Allikas: autori koostatud GRI andmebaasist kogutud raportite põhjal

Viie panga võrdluses SDG-de kajastamises joonistuvad välja kaks gruppi pankasid. Esimese grupi moodustavad Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken ja Swedbank. Nende keskmine SDG-de hinnangute tase on kõrgem kui 1,00, mis tõttu võib väita, et need pangad panustavad SDG-desse rohkem kui ülejäänud kaks panka. Kolme nimetatud panga omavahelised erinevused SDG-de hinnangute osas on väikesed (Joonis 2).

Kaks ülejäänud panka (SBAB Bank ja Avanza Pank) on madalamate SDG-de hinnangutega, mis tähendab, et nad raporteerivad SDG-de kohta vähem informatsiooni. Kui vaadata tabelit 2, siis selgub, et nimetatud kaks panka on ka oma varade mahult tunduvalt väiksemad kui kolm panka, mille SDG-de hinnangud on kõrgemad. Seega nende andmete põhjal võib väita, et suuremad pangad panustavad SDG-de saavutamisse rohkem. Samas on saadud keskmine hinnang 4 punktist skaalat arvestades väga madal ning kajastab seda, et väga paljusid SDG-sid pangad oma aruannetes ei kata, seda aspekti vaatleme lähemalt järgmises alapeatükis.

3.2. Jätkusuutlikkuse mõõdikud

Uuritud viie panga puhul on raportites toodud välja jätkusuutlikkuse mõõdikud 10 SDG-kohta, mis tähendab, et 7 SDG kohta mõõdikud puuduvad. Kõik pangad on raportites esitanud andmeid SDG 13 ja SDG 5 kohta, ning neli panka SDG 8 ja SDG 3 kohta (Joonis 3).

Joonis 3. Pankade arv, mis on raportis esitanud andmeid SDG-de kohta
Allikas: autori koostatud GRI andmebaasist kogutud raportite põhjal

Mõõdikute esitamine ja SDG-de raporteerimise hinnangud (vt Joonis 2) on nelja esimese SDG osas praktiliselt kattuvad. SDG 3 on siinkohal mõningaseks erandiks. SDG 3 seondub tervise, mille puhul on pankade poolt levinud töötajate haiguse töötü puudumise raporteerimine, et ehk kasutusel on peaaegu alati vähemal üks mõõdik selle SDG kohta, samas esitatakse selle SDG kohta sageli muud infot üsna üheses mahus.

Järgnevalt tuuakse välja erinevate SDG-de kohta kasutusel olevad mõõdikud nende esinemissageduse järjekorras. SDG 13 „Tegutseda kiirelt ja otsustavalt kliimamuutuste ja nende mõjuga võitlemiseks“ mõõdikutest üks osa põhineb pankade energiatarbimisel, CO₂ emissioonidel ning teistel negatiivse keskkonnamõjuga tegevustel. Selle juures kasutati näitajatena: kogu energiatarbimist aasta jooksul (Avanza Bank; Avanza Bank, Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken). CO₂ emisiooni aastas (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken, SBAB Bank). Energiatarbimise osas jälgitakse üldist energiatarbimist (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken), elektrienergia tarbimist (Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank), taastuva elektrienergia tarbimise osakaalu (Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank), kütmiseks või jahutuseks kasutatava tarbimist (Skandinaviska Enskilda Banken).

CO₂ emissioonide kohta on kasutusel eraldinäitajad ärireiside (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank, SBAB Bank), ettevõtte sõidukite (Avanza Bank, Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank, SBAB Bank), elektrienergia ja kütte (Avanza Bank; Skandinaviska Enskilda Banken, SBAB Bank), vee kasutamise (SBAB Bank), kontoriga (Avanza Bank; Swedbank), paberi kasutamise (Skandinaviska Enskilda Banken, SBAB Bank), infotehnoloogiaga (SBAB Bank), teenuste osutamisega (Avanza Bank), materjalide soetamisega (Avanza Bank) ja muude allikatega (Svenska Handelsbanken) seotud emissioonide kohta.

Teiste negatiivse keskkonnamõjuga tegevuste osa mõõdetakse ärireiside kilometraaži (Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken), paberi kasutamist (Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken; Swedbank), vee tarbimist (Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank), jäätmete tekitamist (Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank), jäätmete taaskasutamise osakaalu (Skandinaviska Enskilda Banken; Swedbank), keskkonnasäästlike sõidukite osakaalu ettevõtte sõidukite hulgas (Skandinaviska Enskilda Banken). Samuti kasutatakse SDG13 näitajana läbiviidud videokonverentside arvu ja osalejate arvu (Swedbank).

Lisaks on SDG 13 mõõdikuna on kasutusel kliimakriteeriumitega pangateenuste arv (Svenska Handelsbanken). Kuivõrd pangad saavad mõjutada oma krediidipoliitikat kapitaliomanikena, siis on kasutusel ka sellekohased mõõdikud. Nendeks on kestlikesse investeringutesse paigutatud kapitali osakaal (Avanza Bank), keskkonnasäästlike investeringute osakaal (Svenska Handelsbanken), roheliste laenude portfelli suurus (Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank), roheliste võlakirjade maht ja osakaal (Skandinaviska Enskilda Banken), jätkusuutlike fondide maht (Svenska Handelsbanken, Swedbank), fondide süsinikujalg (Swedbank), keskkonnasäästlike finantstooteid kasutavate klientide osakaal (Avanza Bank). Samuti mõõdetakse kapitalisaajatega läbiviidud keskkonnaalaste dialoogide arvu aastas (Svenska Handelsbanken).

SDG 13 seondub ka panga poolt soetatavate toodete ja teenustega. Sellega seoses on kasutusel hankepartnerite keskkonnasäästlikkuse hindamine. Mõõdikuteks on partnerite osakaal, kelle puhul on seda hindamist rakendatud ning hankepartnerite jagunemine erineva keskkonnasäästlikkuse hinde alusel (Skandinaviska Enskilda Banken).

SDG5 „Saavutada sooline võrdõiguslikkus ning võimestada kõiki naisi ja tütarlapsi“ kohta kasutakse mõõdikuid, mis põhinevad naissoost töötajate osatähtsusel ettevõtte personalis. Mõõdikuteks on: naissoost töötajate osakaal (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank, SBAB Bank), naissoost töötajate osakaal erinevates vanusgruppides (Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken, SBAB Bank) naissoost töötajate osakaal IT töötajates seas (Avanza Bank), naissoost töötajate osatähtsus juhtide seas (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken, SBAB Bank), sh IT juhtide seas (Avanza Bank) ning erinevate juhtimistasandite juhtide seas (Skandinaviska Enskilda Banken), naissoost töötajate osatähtsus juhatuses (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken, SBAB Bank), naissoost liikmete osatähtsus nõukogus (Avanza Bank, Skandinaviska Enskilda Banken, SBAB Bank). Samuti kasutakse SDG5 kohta naissoost töötajate osatähtsust tööle võetud uute töötajate seas (Avanza Bank, Swedbank).

Lisaks kasutati SDG5 mõõdikutena naiste palkade suhte meest palkadesse. Seda näitajat avaldati eraldi kõigi töötajate kohta (Avanza Bank, Swedbank), juhatuse (Avanza Bank), juhtide (Avanza Bank), spetsialistide (Avanza Bank) ja teiste töötajate kohta (Avanza Bank). Raporteeritakse ka naissoost töötajatel pakutud kooolituste mahtu võrreldes meessoost töötajatele pakutud kooolitustega (Swedbank). Soolise võrdõiguslikkuse kohta on kasutusel ka naiste osakaal panga klientide seas

(Avanza Bank). Veel kasutatakse SDG5 mõõdikuna avastatud diskrimineerimisega seotud juhtumite arvu (Svenska Handelsbanken).

SDG 8 „Toetada kaasavat ja säästvat majandusarengut ja tööhõivet ning tagada kõigile inimväärne töö“ näitajatena on kasutusel personali volavus (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken; Swedbank), uute töötajate arv (Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken), töötajate soovitusindeks (Avanza Bank, Swedbank), töötajate rahulolu (Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken), eestvedamise indeks (Avanza Bank, Swedbank), tööohutuse indeks (Avanza Bank), töötajate kaasatuse indeks (Avanza Bank). Veel kasutatakse SDG 8 näitajatena organisatsioonisisese värbamise osakaalu (Svenska Handelsbanken) ning organisatsioonisisese värbamise osakaalu juhtide puhul (Svenska Handelsbanken).

SDG8 mõõdikutena on kasutusel ka töötajate oskuste arendamisele suunatud programmide arv (Svenska Handelsbanken), karjäärihindamises osalevate töötajate osakaal (Svenska Handelsbanken). Samuti on SDG8 mõõdikuteks ametiühingutega sõlmitud kokkulepetes käsitletud töötervishoiu ja -ohutuse teemade arv (Skandinaviska Enskilda Banken).

SDG 3 „Tagada kõigile hea tervis ja heaolu kogu elukaare jooksul“ näitajatena kasutatakse töötajate haiguse tõttu töölt puudumise määra (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken; Skandinaviska Enskilda Banken, SBAB Bank) ja eraldiseisvalt pikaajalise haiguse (üle 60 päeva) tõttu töölt puudumise määra (Svenska Handelsbanken, SBAB Bank). Veel on kasutusel aastas läbiviidud töökeskkonna hindamiste arv (Skandinaviska Enskilda Banken), tööohutuse juhtimise süsteemiga kaetud töötajate osakaal (Skandinaviska Enskilda Banken) ning tervisedenduse meetmetes osalenud töötajate osakaal (SBAB Bank).

SDG 16 „Kestliku arengu saavutamiseks toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, tagada kõigile õiguskaitse ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid“ osas mõõdetakse panga enda käitumist vastutustundlikul käitumisel klientide suhtes. Mõõdikuteks on klientide kaebuste arv seoses klientide privaatsuse rikkumisega või klientide andmete kadumisega (Svenska Handelsbanken, SBAB Bank), samuti juhtumite arv, mille puhul toote või teenuse informatsioon ei vasta seaduse nõutele (Svenska Handelsbanken) ning lisaks ka muude õigusrikkumiste arv panga poolt (Svenska Handelsbanken, SBAB Bank). Veel kasutatakse SDG16 mõõdikuna avastatud korrupsioonijuhtumite arvu (Svenska Handelsbanken,

Skandinaviska Enskilda Banken, SBAB Bank), korrupsiooniriskide maandamiseks läbi viidud operatsioonide arvu (Svenska Handelsbanken), „vilepuhumisjuhtumite“ arvu (Skandinaviska Enskilda Banken). Kasutusel on ka kahtlaste tehingute kohta esitatud raportite arv (Swedbank).

Samuti on SDG16 kohta kasutusel mõõdikut nimetatud eesmärgiga seotud koolituste kohta. Mõõdikutena on kasutatud korrupsioonialastest koolitusprogrammides osalenud töötajate arvu (Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank), küberturvalisuse, rahapesu ja pettuste tõkestamise, andmekaitse ja käitumiskoodeksi koolitusel osalenud töötajate arvu (Skandinaviska Enskilda Banken, Swedbank). Samuti on kasutusel turvalisuse alase teadmiste kontrolli läbinud töötajate osakaal (Swedbank).

SDG 4 „Tagada kõikidele haarav ja kvaliteetne haridus ning toetada elukestvat õpet“ mõõdikuteks on töötajate oskuste arendamisele suunatud programmide arv (Svenska Handelsbanken), karjäärihindamises osalevate töötajate osakaal (Svenska Handelsbanken). Samuti on kasutusel mõõdikuna koolituste maht kokku ja töötaja kohta (Svenska Handelsbanken, Swedbank), töötajate arendamisele tehtud kulutused (Svenska Handelsbanken), talendijuhtimise programmides osalevate töötajate arv (Svenska Handelsbanken). SDG4 on seotud ka koolituste pakkumisega ettevõtte välistele osapooltele. Sellega seoses on mõõdikuna kasutusel partneritele pakutava koolituse maht (Skandinaviska Enskilda Banken)

SDG 1 „Kaotada vaesus kõikjal ja selle esinemisvormides“ kohta on mõõdikud vaid ühes pangas (Skandinaviska Enskilda Banken). SDG1 panustamist mõõdetakse mikrokrediidi pakkumise kaudu. Mõõdikuteks on mikrokrediidi fondide arv, klientide arv, riikide arv ja varade maht.

SDG7 „Tagada kõigile taskukohane, kindel, kestlik ja kaasaegne energia“ puhul on arvulised näitajad toodud vaid ühe panga raportis. Mõõdikutena on kasutusel taastuvenergia laenude maht (Swedbank) ning taastuvenergia laenude klientide arv (Swedbank).

SDG 9 „Ehitada kohanev ja vastupidav taristu ning toetada kestliku tööstuse arengut ja edendada innovatsiooni“ mõõdikuna on kasutusel rahastatud iduettevõtete arv (Skandinaviska Enskilda Banken)

SDG 11 „Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, kohanevaks, vastupidavaks ja kestlikuks“ juures võetakse arvesse panga rolli kohapealsel teenuse pakkumisel erinevates piirkondades.

Mõõdikuteks on pangakontorite arv (Svenska Handelsbanken), asulate arv, milles ollakse ainsa kohapealse kontoriga pangaks (Svenska Handelsbanken). Samuti on SDG11 näitajaks kohalike koostööpartnerite arv (Svenska Handelsbanken).

3.3. Pankade SDG-de täitmise panustamise muutused 2017-2019

Tabelis 3 on toodud välja, kuidas on pangad kajastanud SDG-sid erinevate aastate raportites. Selle kohta saab järeldada, et perioodil 2017-2019 ei ole muutused olnud kuigi suured. Enamike SDG-de puhul on jäänud nende kajastamine ligilähedaselt samale tasemel, mõnede SDG-de puhul ei ole muutuseid üldse toimunud. Kui kaks järjestikust aastat SDG-de hinnangute poolest erinevad, siis tavaliselt tuleb see erinevus vaid muutusest ühe panga raportis (vt Lisa 1)

Tabel 3. Keskmised hinnangud SDG-de kajastamisele pankade jätkusuutlikkuse raportites aastate kaupa

	2017	2018	2019
SDG 1	0,00	0,20	0,60
SDG 2	0,00	0,00	0,00
SDG 3	1,33	1,20	1,40
SDG 4	1,00	1,00	1,00
SDG 5	3,00	3,00	3,00
SDG 6	0,00	0,20	0,20
SDG 7	0,67	0,80	0,80
SDG 8	2,67	2,40	2,80
SDG 9	0,67	0,60	1,00
SDG 10	0,33	0,60	0,60
SDG 11	1,67	1,40	1,40
SDG 12	1,33	1,20	1,20
SDG 13	3,33	3,20	3,20
SDG 14	0,00	0,00	0,00
SDG 15	0,00	0,00	0,00
SDG 16	2,00	1,60	1,80
SDG 17	0,33	0,40	0,20
Keskmine	1,08	1,05	1,13

Allikas: autori koostatud GRI andmebaasist kogutud raportite põhjal

Kokkuvõttes on SDG-de raporteerimise tase keskmiselt jäänud uuritaval perioodil praktiliselt muutumatuks. Peamiselt on suurenenud selliste SDG-de raporteerimine, mille hinnangud olid esialgu madalad, nagu SDG 7, SDG 9, SDG 10. SDG 1 ja SDG 6 2016.a. üldse ei raporteeritud, järgnevatel aastatel on neid raportites minimaalsel tasemel kajastama hakatud.

SDG-de raporteerimise hinnangud on vähenenud SDG 11, SDG 13 ja SDG 16 puhul. See tähendab, et hinnangute vähenemine on esinenud SDG-de puhul, mille kohta on esialgu andmeid rohkem esinenud. Need muutused on olnud aga väga minimaalsed.

Kõikide pankade puhul peale SBAB Banki on SDG-de hinnangud aastatel 2017-2019 kasvanud. Muutused ei ole aga olnud suured. Kolm kõrgeimate SDG-de hinnangutega pank on ülejäänud kaht pank kōikidel aastatel edastanud, juhul kui nende pankade raportid on selle aasta kohta GRI andmebaasis kättesaadavad olnud (Tabel 4).

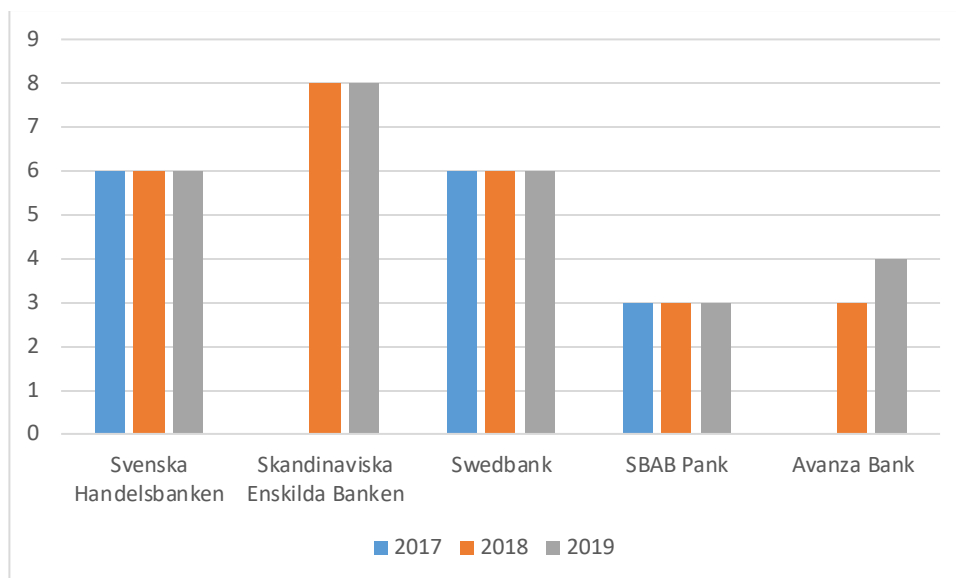
Tabel 4. Hinnangud SDG-de kajastamisele pankade jätkusuutlikkuse raportites aastate kaupa erinevatel pankadel

Pank	2017	2018	2019
Avanza Bank		0,59	0,76
Svenska Handelsbanken	1,35	1,41	1,41
SBAB Bank	0,76	0,76	0,76
Skandinaviska Enskilda Banken		1,18	1,35
Swedbank	1,12	1,29	1,35

Allikas: autori koostatud GRI andmebaasist kogutud raportite põhjal

Pankadest on SDG-de hinnangud rohkem suurenenud Swedbankil, Skandinaviska Enskilda Bankenil ja Avanza Bankil. Svenska Handelsbankenil ei ole hinnangud pärast 2017.a. praktiliselt suurenenud. Kuigi kōikidel aastatel on ta olnud kōige kõrgemate hinnangutega pank, on vahe järgnevate pankadega 2018. ja 2019. a vähenenud.

Erinevate SDG-de kohta mõõdikute kasutamine on aastastel 2017-2019 kasvanud. 2017.a. raportites olid toodud mõõdikud kokku 7 SDG kohta. 2018.a. olid kasutusel mõõdikud 10 SDG kohta ning sama palju oli neid ka 2019.a (vt Lisa 2).

Joonis 4. SDG-de arv, mille kohta on pankadel mõõdikud
Allikas: autori koostatud GRI andmebaasist kogutud raportite põhjal

Samas ühe panga piires on mõõdikutega kaetud SDG-de perioodil 2017-2019 jäänud enamasti muutumatuks. Erandiks on Avanza Bank, mille puhul on see suurenenud 3-4-le. Mõõdikutega kaetud SDG-de arvu poolest eristuvad samuti kolm suurimat panka. Skandinaviska Enskilda Bankenil on mõõdikud 8 SDG-kohta ning Svenska Handelsbankenil ja Swedbankil 6 SDG kohta (Joonis 4).

3.4. Tulemuste arutelu ja järeldused

Jätkusuutlikkuse raportite analüüs näitas, et kõige rohkem raporteeritud on kliimamuutuste, soolise võrdõiguslikkuse, kaasava ja säästva majandusarengu ning tööhõive ja kaasavate ühiskondade SDG. Selle põhjal võib arvata, et nimetatud SDG-de saavutamisse panustavad Rootsi pangad kõige rohkem. Barbier ja Burgess (2017) klassifikatsiooni põhjal võib väita, et Rootsi pankade poolt enim panustatud SDG-d kuuluvad nii majandusliku, keskkondliku kui sotsiaalse süsteemi alla. Need tulemused on sarnased kaasava ja säästva majandusarengu ning tööhõive ja kaasavate ühiskondade SDG-de osas Avrampu *et al.* (2019) uurimistulemustega ning kliimamuutuste osas Cosma *et al.* (2020) uurimistulemustega. Käeoleva uuringu tulemuste eripäraks võrreldes varasemate uuringutega on soolise võrdõiguslikkuse suur tähtsustamine Rootsi pankade poolt ja samal ajal haridusega seotud SDG-sse suhteliselt väiksem panustamine.

Raporite analüüs näitas, et pangad panustavad SDG-sse nii läbi enda tegevuse kui klientide, laenusaaajate ja hankijate valiku osas. See tulemus vastab teoreetilisele käsitlusele, mille kohaselt pankade tegevus mõjutab jätkusuutlikkust läbi panga enda tegevuse otsuste mõjude (Zimmerman 2019), kui ka kaudsete mõjudega, mis tulenevad pankade otsustusõiguses laenusaaajate osas (Aracil *et al.* 2021).

Rootsi pankadel on SDG-desse panustamisel kujunenud selged prioriteedid ning rohkem keskendutakse sellistele SDG-dele, mis on otsesemalt pangandusega seotud. Kõige selgemalt on oma prioriteedid väljendanud SBAB pank, mis läbivalt rõhutab raportist nelja SDG-d (kliimamuutused, kaasav majandusareng ja tööhõive, linnade areng, säästlik tootmine ja tarbimine). Ka teised pangad on toonud välja prioriteete SDG-de osas, näiteks Swedbankil on oma raportis välja toonud, et finantsstabiilsuse kõrval on olulise tähtsusega korrupsiooni ja rahapesu tõkestamine, läbipaistev aruandlus ja vastutustundlik laenamine. Pankade tegevusega väga kaudselt seotud SDG-de nagu näiteks merenduse või maismaa elustiku mitmekesisusega seonduva osas ei peeta vajalikuks jätkusuutlikkuse raportites infot avaldada. Ka varasemad uuringud (Avrampu *et al.* 2019; Cosma *et al.* 2020) on näidanud, et pangad nendesse SDG-desse ei panusta. Ilmselt pangad teadlikult ei tegele oma tegevuse suunamisega nimetatud SDG-de saavutamisele.

Kui Avrampu *et al.* (2019) väidavad, et pankade panus SDG-de saavutamisse on väike, siis käesoleva töö tulemuste põhjal vähemalt osade SDG-de puhul ei ole põhjust pidada pankade panust tagasihoidlikuks. Raportitest selgub, et pangad teevad teadlikke pingutusi, et vähendada oma tegevuse ökoloogilist jalajälge ja üha rohkem pakutakse rohelisi pangandustooteid ja suunatakse investeringuid keskkonnasäästlikesse projektidesse. Samuti teevad pangad teadlikke pingutusi, et olla kaasavaks ja võrdõiguslikkuse põhimõtteid järgivaks tööandjaks.

Kliimamuutuste SDG-d võib pidada pankade kõige teadlikumaks ja olulisemaks panuseks jätkusuutlikkuse. Selle kohta on raportites palju infot ning kasutusel on lai valik sellekohaseid mõõdikuid. Ilmselt omab kliimamuutuste temaatika suurt tähtsust pankade mainekujunduse osas, kuna ilmselt on tegemist suurt ühiskonna tähelepanu pälvida teemaga. Kui ühiskonnal on kõrged ootused, et suuretevõtted peaksid tegelema kliimamuutuste ärahoidmisega, siis ilmselt see on põhjuseks, miks sellesse SDG-sse nii palju panustatakse.

Autori arvates ei ole juhuslik, et Rootsi pangad pantavad palju kliimamuutuste ja sotsiaalse võrdõiguslikkuse alastesse SDG-desse. Rootsi ühiskonna eripäraks võib pidada

keskkonnasäästlikkuse ja sotsiaalsete väärtuste suurt tähtsustamist (Isaksson & Rosvall 2020). Seega on siinkohal tegemist ilmselt ühiskonna ootustega kooskõlas oleva pankade käitumisega.

Mitmetesse SDG-sse panustamine toimub panga personalipoliitika kaudu. Soolise võrdõiguslikkuse, kaasava tööhõive, tervise, hariduse osas on peamine mida pangad SDG-de saavutamise teevad, et nad käituvad tööandjana SDG põhimõtteid järgides. Siinkohal on võimalik, et nende SDG-de kohta esitatakse raportites palju informatsiooni kuivõrd see on ettevõtte igapäevase tegevusega tihedalt seotud ja selle kohta on lihtne informatsiooni koguda ja esitada. Atraktiivseks tööandjaks olemine on pankade huviks ilmselt ka üksnes enda konkurentsivõime seisukohast ning personalialast statistikat, millel suurem osa kaasava tööhõive mõõdikuid baseerub, kogutakse ilmselt pankades niigi. Mõne teise SDG kohta arvamete avaldamine võib olla tunduvalt rohkem pingutust ja kulutusi eeldav, mistõttu võib see olla ka põhjuseks, miks selle kohta jätkusuutlikkuse mõõdikuid ei kasutata. Näiteks innovatsiooni kohta on raportites vähe mõõdikuid ning põhjuseks võib siin olla, et innovatsiooni mõõtmine on keerukam. Samas on võimalik ka see, et pangad ei seosta innovatsiooni nii palju jätkusuutlikku arenguga kui kliimamuutuste ära hoidmist.

Töös läbiviidud analüüsi põhjal selgus, et suuremad pangad panustavad SDG-desse rohkem. See tulemus on igati loogiline, sest suurematel pankadel on selleks rohkem ressursse. Samuti on võimalik, et suuremad pangad tunnevad suuremat vajadust sotsiaalseks vastutustundlikkuseks. Siinkohal võib oletada, et suuremate pankade maine ühiskonna silmis on negatiivsem, kuivõrd neid tajutakse rohkem kasumiahnete suurkorporatsioonidena, samal ajal kui väiksemaid pankasid tajutakse kliendilähedasematena. Sellest tulenevalt on fakt, et suuremad pangad panustavad SDG-desse rohkem, kooskõlas Lu *et al.* (2021) väitega, et suurimat kasu CSR-st saavad ettevõtted, mille tegevust tajutakse ühiskonnas negatiivsemalt. Arvestades suuremate pankade rolli Eesti pangandusturul, võib seda tendentsi pidada ka meie jaoks positiivseks (eeldades, et ematettevõtte tegutsemispraktikad kantakse mingil määral üle ka tütarettevõttesse).

Cosma *et al.* (2020) uuring näitas, et Rootsi pangad raporteerivad võrreldes teiste Euroopa riikidega suhteliselt vähe SDG-sid, nimelt keskmiselt 7 SDG-d, samal ajal kui teiste riikides oli raporteeritud SDG-de arv kuni 13. Käesolevas töös kajastasid Rootsi pangad raportites keskmiselt 11 SDG-d, kuid mitmete SDG-de kohta edastati vähe infot ning ei olnud välja toodud mõõdikuid ega nende väärtuseid. Seega kuna käesoleva töö metoodika oli teistsugune, siis ei tarvitse olla Rootsi pankade poolt SDG-sse panustamine olla kõrgemal tasemel kui Cosma *et al.* (2020)

uuringu. Igal juhul näitavad need tulemused, et SDG-sse panustamise poolest ei kuulu Rootsi pangad Euroopa kõige kõrgemasse tippu.

Aastatel 2017-2019 ei ole toimunud suuri muutuseid Rootsi pankade poolt SDG-sse panustamise osas. Siiski on see veidi kasvanud, mis viitab sellele, et aja jooksul muutub jätkusuutlik areng pankade jaoks olulisemaks. Siinkohal on võimalik, et nii pankade teadlikkus kui ka ühiskonna ootused jätkusuutlikkuse osas kasvavad. Samuti võib suurenda pankade võimekus jätkusuutlikku arengu alast infot koguda, kuivõrd võib täheldada, et aasta-aastalt muutuvad raporteid veidi mahukamaks ning nendesse lisatakse uusi näitajaid ja teemasid.

Tulemuste põhjal võib välja tuua, et aja jooksul hakkavad pangad rohkem pöörama tähelepanu SDG-dele, mida alguses ei peetud tähtsaks. Ehk see tähendab, et pankade tegevus jätkusuutlikkuse osas muutub mitmekesisemaks. Uuringu piiranguks tuleb lugeda seda, et 2017.a. kohta ei olnud kõikide valimisse kaasatud pankade raportid GRI andmebaasist kättesaadavad. See vähendab tulemuste võrreldavust aastate lõikes. Mõõdikutega kaetud SDG-de arvu suurenemine 2018.a. võrreldes 2017.a. tuleneb teatud määral sellest, et 2018.a. kohta on andmeid rohkemate pankade kohta.

Tulemuste võrdlust aastate lõikes mõjutas ka uuritava perioodi pikkus. Kuna vaadeldi vaid kolme järjestikust aastast, siis ei olid perioodi jooksul toimunud muutused tagasihoidlikud. Kuna pangad ilmselt planeerivad oma SDG-desse panustamise pikema aja peale, näiteks seades eesmärged viieks aastaks või kauemaks, siis pikema perioodi uurimine oleks ilmselt toonud rohkem välja trend SDG-sse panustamisel. Kahjuks GRI lõpetas oma andmebaasis pärast 2019.a. keskkonnasäästlikkuse raportite avaldamise. Hilisemate aastate kohta on analoogilise analüüsi läbiviimine võimalik, kui koguda jätkusuutlikkuse raportid pankade käest. Kuivõrd üksikute aastate lõike ei ole muutused SDG-desse panustamise osas suured, siis tulevikus võiks uurida pankade raporteid pikema ajavahemiku järel. Näiteks võiks omavahel võrrelda 2023. ja 2018.a raporteid. Samuti võib eeldada, et päris olulisi muudatusi toob pankade raporteerimiseks kaasa EL-is aastast 2023 rakendatav taksonoomia.

Potentsiaalsete tulevasteks uurimisteedeks võiks olla pankade poolt SDG-desse panustamise seos pankade majandustulemustega. Samuti võiks uurida, kuidas pankade kliendid ja teised sidusgrupid tajuvad pankade poolt SDG-desse panustamist ja millised on nende ootused selles osas.

KOKKUVÕTE

Antud uurimuse eesmärgiks oli hinnata Rootsi pankade tegevuse panust SDGde täitmisel perioodil 2017-2019. Eelnevad uurimused näitavad, et SDG põhimõtete rakendamine pankade poolt on ebaühtlane nii riigiti kui SDG-de lõikes. Siiski viitavad erinevad uuringud, et pankadel on sarnased prioriteedid SDG-de osas nagu haridus, kliimamuutused, säästev majandusareng ja tööhõive ja ning vastutustundlikud institutsioonid. GRI põhimõtteid rakendavad pangad vähesel määral.

Uuringu läbiviimiseks kasutati viie Rootsi panga (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken, SBAB Bank, Skandinaviska Enskilda Banken ja Swedbank) 2017-2019.a. jätkusuutlikkuse raporteid. Raportite analüüsimiseks kasutati sisuanalüüsi ning hinnati informatsiooni esitamist erinevate SDG-de kohta ning selles aja jooksul toimunud muutusi. Samuti selgitati välja, milliseid mõõdikuid SDG-de kohta kasutatakse

Viie Rootsi panga 2017-2019.a. jätkusuutlikkuse raportite analüüs näitas, et kõige rohkem panustavad pangad kliimamuutuste, soolise võrdõiguslikkuse, kaasava ja säästva majandusarengu ning tööhõive ja kaasavate ühiskondade SDG-sse. Kliimamuutuste osas panustavad pangad nii panga enda tegevuse kui ka panga klientide, laenusaaajate ja hankijate valiku osas. Soolisse võrdõiguslikkusesse ja kaasavasse tööhõivesse panustatakse personalipoliitika kaudu. Kaasavasse ühiskonda panustavad pangad peamiselt panga enda ausa ja seadustega kooskõlas oleva tegevusega. Suhteliselt rohkem panustavad pangad ka linnade arengu, tervise ja heaolu, säästva tarbimise ja tootmise ning hariduse SDG-sse. Siiski on pankade panus SDG-sse ebaühtlane ning osade SDG-de kohta raportites info täielikult puudub nagu toidu, merenduse ja elurikkusega seotud SDG-d. Teiste SDG-de kohta on raportites põhjalikku informatsiooni, koos paljude mõõdikute ja statistikaga.

Käeoleva uuringu tulemuste eripäraks võrreldes varasemate uuringutega on soolise võrdõiguslikkuse suur tähtsustamine Rootsi pankade poolt ja samal ajal haridusega seotud SDG-sse suhteliselt väiksem panustamine. Samuti viitavad käesoleva uuringu tulemused sellele, et

Rootsi pangad jätkuvalt panustavad suhteliselt väiksemasse arvu SDG-desse kui mitmete teiste Euroopa riikide pangad.

Viiest uuritavast pangast kolm panustavad SDG-desse rohkem Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken ja Swedbank. Need pangad on ka ülejäänutega võrreldes laenude mahult tunduvalt suuremad. Seega Rootsi pankades puhul suuremad pangad panustavad SDG-desse rohkem.

Pankade raportites on kasutusel jätkusuutlikkuse mõõdikud 10 SDG kohta. Kõik pangad esitavad mõõdikuid kliimamuutused ja soolise võrdõiguslikkuse osas. Neli panka viiest rakendab mõõdikuid tervise ning kaasava majanduse ja tööhõive kohta. Kliimamuutuste ja soolise võrdõiguslikkuse kohta on kasutusel ka rohkem mõõdikuid kui teiste SDG-de puhul.

Aastatel 2017-2019 ei ole toimunud suuri muutuseid Rootsi pankade poolt SDG-sse panustamise osas. Mõnevõrra on SDG-sse panustamine kasvanud, kusjuures ühegi panga puhul ei ole SDG-sse panustamine vähenenud. SDG-desse panustamine on rohkem kasvanud nende SDG-de puhul, millesse 2017.a. panustati vähem. Pankadest on SDG-de hinnangud rohkem suurenenud Swedbankil, Skandinaviska Enskilda Bankenil ja Avanza Bankil. Erinevate SDG-de kohta mõõdikute kasutamine on aastatel 2017-2019 kasvanud. 2017. a. oli mõõdikutega kaetud 7 SDG-d, 2018.a ja 2019.a 10 SDG-d. Kõige rohkemate SDG-de kohta on kasutusel mõõdikud Skandinaviska Enskilda Bankenil.

Kuigi antud uuringu piiranguks oli lühikese ajaperioodi käsitlemine, näitavad olemasolevad tulemused, et suuremad Rootsi pangad panustavad SDG-desse rohkem ning arvestades nende pankade olulisemat rolli Eesti pangandusturul, võib seda pidada kaudselt positiivseks ka meie jaoks. Siiski vajaks lähemat uurimist pankade SDG-desse panustamise seos nende majandustulemustega.

SUMMARY

THE CONTRIBUTIONS OF SWEDISH BANKS TO THE ACHIEVEMENT OF SDGs

Kärolin Lättemaa

As many global challenges, such as global warming, overcrowding or large transnational income inequalities, have become acute, the sustainable development of society, which can ensure the future well-being of generations, is becoming increasingly important. Any organization can contribute to sustainable development, but banks have a particularly important role in achieving sustainability, as banks participate in society in the allocation of resources. It depends on their decisions which organizations and projects receive funding, and banks can take sustainability criteria into account when making such decisions.

The study examined the contribution of Swedish banks to sustainability. Swedish banks were studied because Sweden is considered to be very advanced in the field of sustainable development and is often cited as an example. The research problem of the thesis is that, according to an earlier analysis, Swedish banks are relatively less committed to sustainable development goals than banks from many other countries. This is surprising given Sweden's overall sustainability drive. So far, the extent to which Swedish banks are contributing to the achievement of SDGs and the changes that have taken place in recent years have not been examined in detail.

The aim of the study is to assess the contribution of Swedish banks to the fulfillment of SDGs in the period 2017-2019. The research questions are:

1. Which SDGs do Swedish banks comply with the most?
2. How has the contribution of Swedish banks to the fulfillment of SDGs changed over time?

Five Swedish banks (Avanza Bank, Svenska Handelsbanken, SBAB Bank, Skandinaviska Enskilda Banken and Swedbank) in 2017-2019 were used in the analysis and their sustainability reports were investigated. The content analysis of the reports was conducted and the reporting on

the different SDGs and the changes in it during this period were assessed. It was also investigated, which metrics are used for SDGs by Swedish banks.

The analysis of the Swedish banks' sustainability reports showed that banks make the greatest contribution to climate change, gender equality, inclusive and sustainable economic development, and employment and inclusive societies. In terms of climate change, banks contribute to the bank's own operations as well as to the choice of the bank's customers, borrowers and suppliers. Gender policy contributes to gender equality and inclusive employment through staff policy. Banks mainly contribute to an inclusive society through the bank's own honest and law-abiding activities. Banks also contribute relatively more to SDGs in urban development, health and well-being, sustainable consumption and production, and education. However, the contribution of banks to SDGs is uneven and some SDGs are completely missing from the reports, such as SDGs related to food, marine and biodiversity. The reports provide comprehensive information on other SDGs, along with many metrics and statistics.

Three of the five banks surveyed contribute more to SDGs, Svenska Handelsbanken, Skandinaviska Enskilda Banken and Swedbank. These banks are also much larger in volume than others. Thus, in the case of Swedish banks, larger banks invest more in SDGs.

Bank reports use sustainability metrics for 10 SDGs. All banks provide indicators on climate change and gender equality. Four out of five banks apply indicators for health and the inclusive economy and employment. There are also more indicators on climate change and gender equality than on other SDGs.

There have been no major changes in Swedish banks' contribution to SDGs in 2017-2019. The contribution to SDGs has increased somewhat, while the contribution to SDGs has not decreased for any bank. The contribution to SDGs has increased more in the case of SDGs in 2017. less was invested. Among banks, the ratings of SDGs have increased more for Swedbank, Skandinaviska Enskilda Banken and Avanza Bank. The use of indicators for different SDGs has increased in 2017-2019. 2017 7 SDGs were covered by the meters, 10 SDGs in 2018 and 2019.

Keywords: sustainability, SDG, banking, corporate social responsibility

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Abou-El-Fotouh, H. (2016). Corporate Social Responsibility in Banks; What does it mean?. <https://www.linkedin.com/pulse/corporate-social-responsibility-banks-what-does-mean-abou-el-fotouh/> 2.05.2022
- Aracil, E., Nájera-Sánchez, J. J., & Forcadell, F. J. (2021). Sustainable banking: A literature review and integrative framework. *Finance Research Letters*, 42, 1-10.
- Avrampou, A., Skouloudis, A., Iliopoulos, G., & Khan, N. (2019). Advancing the sustainable development goals: Evidence from leading European banks. *Sustainable Development*, 27(4), 743-757.
- Barbier, E. B., & Burgess, J. C. (2017). The Sustainable Development Goals and the systems approach to sustainability. *Economics*, 11(1), 1-22.
- Bexell, M., & Jönsson, K. (2017). Responsibility and the United Nations' sustainable development goals. *Forum for Development Studies*, 44(1), 13-29.
- Carroll, A. B. (1998). The four faces of corporate citizenship. *Business and Society Review*, 100(1), 1-7.
- CFI. (2022). Overview of banks in Sweden. Kättesaadav: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/careers/companies/banks-in-sweden/> 20.03.2022
- Cho, S. J., Chung, C. Y., & Young, J. (2019). Study on the Relationship between CSR and Financial Performance. *Sustainability*, 11(2), 343-368.
- Cosma, S., Venturelli, A., Schwizer, P., & Boscia, V. (2020). Sustainable development and European banks: A non-financial disclosure analysis. *Sustainability*, 12(15), 1-19.
- Dudovskiy, J. (2014). Classification of CSR Activities. Kättesaadav: <https://research-methodology.net/classification-of-csr-activities/> 16.03.2022
- Finansinspektionen. (2022). Company register. Kättesaadav: <https://www.fi.se/en/our-registers/company-register> 20.03.2022
- Finantsinspektsioon. (2021). Eesti finantsteenuste turg 30. juuni 2021 seisuga. Kättesaadav: https://www.fi.ee/sites/default/files/fi_eft_6_2021_est_korr_2.pdf 15.03.2022
- GRI. (2020). *GRI Sector Program – Revised list of prioritized sectors*. Kättesaadav: <https://www.globalreporting.org/media/mqznr5mz/gri-sector-program-list-of-prioritized-sectors.pdf> 18.03.2022

- GRI. (2021). *A Short Introduction to the GRI Standards*. Kättesaadav: <https://www.globalreporting.org/media/wtaf14tw/a-short-introduction-to-the-gri-standards.pdf> 18.03.2022
- GRI. (2022a). Global Reporting Initiative database. Kättesaadav: <https://www.globalreporting.org/> 12.04.2022
- GRI. (2022b). *GRI Universal Standards 2021*. Kättesaadav: https://www.globalreporting.org/media/zauil2g3/public-faqs-universal-standards_18-january.pdf 17.03.2022
- Harwood, T. G., & Garry, T. (2003). An overview of content analysis. *The Marketing Review*, 3(4), 479-498.
- Isaksson, R., & Rosvall, M. (2020). Understanding building sustainability—the case of Sweden. *Total Quality Management & Business Excellence*, 1-15.
- Jones, T. M. (1995). Instrumental stakeholder theory: A synthesis of ethics and economics. *Academy of Management Review*, 20(2), 404-437.
- Lazonick, W., & O'sullivan, M. (2000). Maximizing shareholder value: a new ideology for corporate governance. *Economy and Society*, 29(1), 13-35.
- Lindgreen, A., & Swaen, V. (2010). Corporate social responsibility. *International Journal of Management Reviews*, 12(1), 1-7.
- Lu, J., Liang, M., Zhang, C., Rong, D., Guan, H., Mazeikaite, K., & Streimikis, J. (2021). Assessment of corporate social responsibility by addressing sustainable development goals. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(2), 686-703.
- Lu, H., Liu, X., & Falkenberg, L. (2022). Investigating the impact of corporate social responsibility (CSR) on risk management practices. *Business & Society*, 61(2), 496-534.
- Luo, X., & Du, S. (2015). Exploring the relationship between corporate social responsibility and firm innovation. *Marketing Letters*, 26(4), 703-714.
- Mak, V. (2015). What is responsible lending? The EU consumer mortgage credit directive in the UK and the Netherlands. *Journal of Consumer Policy*, 38(4), 411-430.
- Melé, D. (2008). Corporate social responsibility theories. *The Oxford Handbook of Corporate Social Responsibility*, 47-82.
- Olanipekun, A. O., Omotayo, T., & Saka, N. (2021). Review of the use of corporate social responsibility (CSR) tools. *Sustainable Production and Consumption*, 27, 425-435.
- Rhou, Y., & Singal, M. (2020). A review of the business case for CSR in the hospitality industry. *International Journal of Hospitality Management*, 84, 1-8.

- Sarkar, S., & Searcy, C. (2016). Zeitgeist or chameleon? A quantitative analysis of CSR definitions. *Journal of Cleaner Production*, 135, 1423-1435.
- Searcy, C., & Elkhawas, D. (2012). Corporate sustainability ratings: an investigation into how corporations use the Dow Jones Sustainability Index. *Journal of Cleaner Production*, 35, 79-92.
- Schönherr, N., Findler, F., & Martinuzzi, A. (2017). Exploring the interface of CSR and the sustainable development goals. *Transnational Corporations*, 24(3), 33-47.
- Siew, R. Y. (2015). A review of corporate sustainability reporting tools (SRTs). *Journal of Environmental Management*, 164, 180-195.
- Sison, A. J. G. (2009). From CSR to corporate citizenship: Anglo-American and continental European perspectives. *Journal of Business Ethics*, 89(3), 235-246.
- Sobhani, F. A., Haque, A., & Rahman, S. (2021). Socially responsible HRM, employee attitude, and bank reputation: The rise of CSR in Bangladesh. *Sustainability*, 13(5), 2753-2770.
- Szennay, Á., Szigeti, C., Kovács, N., & Szabó, D. R. (2019). Through the blurry looking glass—SDGs in the GRI reports. *Resources*, 8(2), 101-117.
- Swedish Bankers' Association. (2020). *Banks in Sweden*. Kättesaadav: <https://www.swedishbankers.se/en-us/reports/the-swedish-banking-market/banks-in-sweden/> 20.03.2022
- Zabawa, J. (2018). The significance of the GRI (Global Reporting Initiative) standard in reporting of environmental information. The analysis of Polish banking sector in the face of regulatory changes. *Copernican Journal of Finance & Accounting*, 7(2), 111-125.
- Zimmermann, S. (2019). Same same but different: How and why banks approach sustainability. *Sustainability*, 11(8), 2267.
- Tran, Y. T. H. (2014). CSR in banking sector a literature review and new research directions. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 2(11), 1-22.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Kättesaadav: <https://sdgs.un.org/2030agenda> 02.03.2022
- Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum. (2022). *Metoodika 2022*. Kättesaadav: <https://indeks.csr.ee/laureaadid/> 17.03.2022
- Venturelli, A., Cosma, S., & Leopizzi, R. (2018). Stakeholder engagement: An evaluation of European banks. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25(4), 690-703.
- Vollero, A., Palazzo, M., Siano, A., & Elving, W. J. (2016). Avoiding the greenwashing trap: between CSR communication and stakeholder engagement. *International Journal of Innovation and Sustainable development*, 10(2), 120-140.

- Waddock, S. (2004). Parallel universes: Companies, academics, and the progress of corporate citizenship. *Business and Society Review*, 109(1), 5-42.
- Wood, D. J. (1991). Corporate social performance revisited. *Academy of Management Review*, 16(4), 691-718.
- Xu, H., Wu, J., & Dao, M. (2020). Corporate social responsibility and trade credit. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 54(4), 1389-1416.

LISAD

Lisa 1. Hinnangud SDG-de kajastamisele pankade jätkusuutlikkuse raportites 2017-2019 pankade lõikes

Pank	Aasta	SDG																Keskväärtus	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		17
Avanza Bank	2018	0	0	2	1	3	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0,59
Avanza Bank	2019	1	0	1	1	3	0	0	2	1	0	0	0	2	0	0	1	1	0,76
Svenska Handelsbanken	2017	0	0	2	1	4	0	0	4	2	0	2	1	4	0	0	3	0	1,35
Svenska Handelsbanken	2018	1	0	2	1	4	0	0	4	2	0	2	1	4	0	0	3	0	1,41
Svenska Handelsbanken	2019	1	0	2	1	4	0	0	4	2	0	2	1	4	0	0	3	0	1,41
SBAB Bank	2017	0	0	1	1	2	0	0	2	0	0	2	2	3	0	0	0	0	0,76
SBAB Bank	2018	0	0	1	1	2	0	0	2	0	0	2	2	3	0	0	0	0	0,76
SBAB Bank	2019	0	0	1	1	2	0	0	2	0	0	2	2	3	0	0	0	0	0,76
Skandinaviska Enskilda Banken	2018	0	0	1	1	3	1	2	2	1	1	1	2	3	0	0	2	0	1,18
Skandinaviska Enskilda Banken	2019	1	0	2	1	3	1	2	3	1	1	1	2	3	0	0	2	0	1,35
Swedbank	2017	0	0	1	1	3	0	2	2	0	1	1	1	3	0	0	3	1	1,12
Swedbank	2018	0	0	0	1	3	0	2	3	0	2	2	1	4	0	0	3	1	1,29
Swedbank	2019	0	0	1	1	3	0	2	3	1	2	2	1	4	0	0	3	0	1,35

Allikas: autori koostatud GRI andmebaasist kogutud raportite põhjal

Lisa 2. SDG-de mõõdikute esitamine jätkusuutlikkuse raportites 2017-2019 pankade lõikes

Pank	Aasta	SDG																
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Avanza Bank	2018			X		X							X					
Avanza Bank	2019			X		X			X				X					
Svenska Handelsbanken	2017			X	X	X			X			X	X					
Svenska Handelsbanken	2018			X	X	X			X			X	X					
Svenska Handelsbanken	2019			X	X	X			X				X			X		
SBAB Pank	2017			X		X							X					
SBAB Pank	2018			X		X							X					
SBAB Pank	2019			X		X							X					
Skandinaviska Enskilda Banken	2018	X		X	X	X			X	X			X			X		
Skandinaviska Enskilda Banken	2019	X		X	X	X			X	X			X			X		
Swedbank	2017				X	X		X	X				X			X		
Swedbank	2018				X	X		X	X				X			X		
Swedbank	2019				X	X		X	X				X			X		

Allikas: autori koostatud GRI andmebaasist kogutud raportite põhjal

Lisa 3. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina *Kärolin Lättemaa*

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „*Rootsi pankade tegevuse panus SDG-de täitmisse*“,

mille juhendaja on *Laivi Laidroo*,

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

12.05.2022

¹ Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal vastavalt üliõpilase taotlusele lõputööle juurdepääsupiirangu kehtestamiseks, mis on allkirjastatud teaduskonna dekaani poolt, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil. Kui lõputöö on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingulise tegevusega ning lõputöö kaas- või ühisautor(id) ei ole andnud lõputööd kaitsvale üliõpilasele kindlaksmääratud tähtajaks nõusolekut lõputöö reprodutseerimiseks ja avalikustamiseks vastavalt lihtlitsentsi punktidele 1.1. ja 1.2, siis lihtlitsents nimetatud tähtaja jooksul ei kehti.